

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

13.11.2020

№ 940

«Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының 2021 - 2025 елларга мәгариф системасының үсеше» муниципаль программасын раслау турында

Гражданнарның белем бирү ихтыяжларына туры килә торган мәгариф системасын үстерү максатларында, федераль дәүләт белем бирү стандарты таләпләренә, «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставының 44 статьясы нигезендә, Нурлат муниципаль районы инновацион үсеш юнәлешләренә таянып, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. «Нурлат муниципаль районының 2021 - 2025 елларга мәгариф системасын үстерү» муниципаль программасын расларга (Теркәп бирелә);
2. Нурлат муниципаль районының «Финанс-бюджет палатасы» МКУнә ел саен Нурлат муниципаль районы бюджетын формалаштырганда «Нурлат муниципаль районының 2021 - 2025 елларга мәгариф системасының үсеше» программасын гамәлгә ашыруга бәйле чыгымнарны күздә тотарга тәкъдим итәргә;
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет җитәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Җитәкче

Р.Р. Хәмзин

**«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
2021-2025 ЕЛЛАРГА МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫНЫҢ ҮСЕШЕ»
ПРОГРАММАСЫ**

**«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
2021-2025 ЕЛЛАРГА МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫНЫҢ ҮСЕШЕ»
ПРОГРАММАСЫ**

1. Программаның Паспорты

Программаның исеме	«Нурлат муниципаль районының 2021 - 2025 елларга мәгариф системасының үсеше» программасы (алга таба – Программа)
Муниципаль заказчы - Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге
Программаның максаты	Нурлат муниципаль районының гомуми һәм өстәмә белем бирү системасының тотрыклы эшләвен һәм үсешен булдыру.
Программаның бурычлары	<p>1. Һәркем өчен мөмкин булган мәктәпкәчә һәм гомуми белем алуға гражданның хокукларына дәүләт гарантияләрен тәмин итү.</p> <p>2. Мәгарифнең эчтәлеген һәм технологияләрен камилләштерү, мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү системасында балаларның барлык категорияләре, шул исәптән сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен сыйфатлы белем алуға тигез мөмкинлекләр тудыру.</p> <p>3. Мәктәпкәчә белем бирүнең вариатив рәвешләрен үстерү;</p> <p>4. Заманча сыйфатлы белем бирү һәм балаларны социальләштерү өчен тәрбия һәм өстәмә белем бирү системасында тигез мөмкинлекләр булдыру.</p> <p>5. Һәр баланың оптималь үсеш дәрәжәсенә ирешү өчен мәгариф оешмаларын тәрбия-белем бирү процессына инновацион белем бирү технологияләрен керту;</p> <p>6. Укучылар өчен социаль адаптациянең бертигез башлангыч мөмкинлекләрен булдыру, актив һәм сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяжны тәрбияләү;</p> <p>7. Нурлат муниципаль районының өстәмә белем бирү системасы потенциалын киңәйтү, укытуға югары мотивация булган яшь талантларны һәм балаларны үстерү өчен шартлар тудыру;</p> <p>8. Укучыларның шәхси, психик һәм рухи үсеше, аларның тормыш-көнкүрешен билгеләү мәнфәгатьләрендә балаларга өстәмә белем бирү системасын тотрыклы үстерүнең социаль һәм идарә итү шартлары комплексын булдыру;</p>

	<p>9. Педагогик кадрлар компетенцияләрен камилләштерү, педагогларны эшнең сыйфатын яхшыртуга һәм өзлексез һөнәри үсешкә мотивацияләү механизмнарын булдыру;</p> <p>10. Милли мәгариф үсеше;</p> <p>11. Нурлат муниципаль районының милли һәм территориаль үзенчәлекләрен исәпкә алып, туган телдәге гомуми белем бирү оешмаларының көйләнгән чөлтәрен саклап калу;</p> <p>12. Педагогның һөнәри стандартын этаплап гамәлгә кертү шартларында заманча укытучыны әзерләү;</p> <p>13. Белем бирү оешмаларында белем алу өчен махсус шартлар тудыру буенча федераль дәүләт белем бирү стандартлары һәм федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләренә туры китерү.</p>
Программаны тормышка ашыру вакыты	2021-2025 еллар
Ярдәмче программалар исемлегенә	<p>1. 2021 - 2025 елларга мәктәпкәчә белем бирү үсеше.</p> <p>2. 2021 - 2025 елларга гомуми белем үсеше.</p> <p>3. 2021 - 2025 елларга өстәмә белем бирү үсеше.</p>
Программаны финанслау күләме, еллар һәм чыганаclar буенча	<p>Программаның бюджет ассигнованиеләре күләме һәм жирле бюджеттан тәшкит иткән акча:</p> <p>2021 ел - 200092,7 мең сум, 2022 ел – 202030,8 мең сум, 2023 ел – 203988,3 мең сум, 2024 ел – 205965,1 мең сум, 2025 ел – 207962,0 мең сум. Барлығы: 1020038,9 мең сум.</p> <p><u>1нче ярдәмче программа (мәктәпкәчә белем бирү)</u> 2021 ел – 70926,3 мең сум. 2022 ел – 71624,5 мең сум. 2023 ел – 72329,7 мең сум. 2024 ел – 73041,9 мең сум. 2025 ел – 73761,2 мең сум. Барлығы: 361683,6 млн.сум.</p> <p><u>2нче ярдәмче программа (гомуми белем)</u> 2021 ел – 127063,1 мең сум; 2022 ел – 128 299,8 сум; 2023 ел – 129 548,7 мең сум; 2024 ел – 130 810,0 мең сум; 2025 ел – 132084,3 мең сум;</p>

	<p>Барлығы: 647806,0 мең сум.</p> <p><u>Зңче ярдәмче программа (өстәмә белем бирү)</u></p> <p>2021 ел – 2103,3 мең сум; 2022 ел – 2106,45 мең сум; 2023 ел – 2109,81 мең сум; 2024 ел – 2113,11 мең сум; 2025 ел – 2116,45 мең сум; Барлығы: 10549,12 мең сум.</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижэләре (нәтижэләрне бәяләү индикаторлары)</p>	<p>Программа чараларын тулы күләмдә гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>Максатка ирешү индикаторлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәктәпкәчә белем алу мөмкинлегенә (3-7 яшьлек балалар санына карата мәктәпкәчә белем бирү хезмәтләрен алу мөмкинлегенә бирелгән 3-7 яшьлек балалар санына карата) 100% дәрәжәсендә сакланачак; - мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең чагыштырма авырлыгы мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандарты таләпләренә туры килә торган программалар буенча белем алучы мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең гомуми санына карата 100% кадәр артуы; - мәгариф учреждениеләренең матди-техник базасын заманча таләпләргә туры китереп 83% ка кадәр яңарту. - белем алган 5-18 яшьтәге халык санының чагыштырма күләме 5-18 яшьтәге халыкның гомуми санына карата 100%ка кадәр артачак; - төп заманча таләпләр нигезендә белем алу мөмкинлегенә бирелгән мәгариф муниципаль оешмаларында укучыларның санының чагыштырма күләме укучыларның гомуми санына карата 90%ка кадәр артачак. - аттестацияләнергә тиешле житекче һәм педагогик хезмәткәрләрнең гомуми санында аттестация узучы аттестацияләүче һәм педагогик хезмәткәрләр өлеше 100% ка кадәр артачак; - гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санына карата 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен 25 %ка кадәр арттыру;

	<ul style="list-style-type: none"> - педагогның һөнәри стандартын этаплап гамәлгә кертү шартларында заманча укытучыны әзерләү 100 % ка кадәр күтәрү. - дистанцион белем бирү технологияләрен кулланып, укыту тыелмаган инвалид балаларның гомуми санында өйдә гомуми белем бирү программалары буенча белем алучы инвалид балалар санының чагыштырма авырлыгын 100% дәрәжәсендә саклап калу; - гомуми белем бирү программалары буенча төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы укучылар санының чагыштырма күләмен гомуми белем бирү программалары буенча укучыларның гомуми санының 50%ка кадәр арттыру; - бердәм дәүләт имтиханын тапшырган муниципаль гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларның гомуми санын 100 %дәрәжәсендә саклап калу; - 10-11 сыйныф укучыларының гомуми саныннан 65%ка кадәр профильле белем алучы укучылар санын арттыру; - өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучы 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге балалар санын 90%ка кадәр арттыру (шул яшьтәге балаларның гомуми санына карата); - физкультура-спорт секцияләрендә шөгылләнүче укучыларның чагыштырма зурлыгын 67% ка кадәр арттыру
--	--

2. Программаның тексты

2.1. Агымдагы торышны тасвирлау

2.1.1. Гомуми белем

«2021-2025 елларга Нурлат муниципаль районы мәгарифен үстерү» программасын (алга таба - Программа) эшләү өчен нигез булып «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль закон, «Мәгариф турында» Татарстан Республикасы Законы, гамәлдәге редакциядә «Татарстан Республикасында дәүләт телләре һәм башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законы, «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы, «2018-2025 елларга Мәгарифне үстерү» дәүләт программасы, «2014-2025 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәнен үстерү» дәүләт программасы, 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясендә тәрбияләүне үстерү стратегиясе, 2015-2025 елларга Татарстан Республикасында белем алучыларны тәрбияләүне үстерү стратегиясе, «Мәгариф» милли проекты, мәгариф өлкәсендә башка норматив-хокукый документлар, республика максатчан программалары тора.

Программаны тормышка ашыру гражданның һәркем өчен мөмкин булган сыйфатлы белем белән тәэмин итүгә, тармакны үстерүгә юнәлдерелгән финанс һәм матди чараларның нәтижелелеген күтәрүгә, идарә механизмнарын эшләүдә жәмәгатьчелекнең актив катнашуына, мәгариф системасын үстерүнең адекват бурычларына юнәлдерелгән.

Муниципалитетның уңайлы һәм ачык белем бирү мохитен формалаштыру яңа дәүләт мәгариф сәясәтен гамәлгә ашыру шартларында башкарыла. Белем бирүнең структурасын һәм эчтәлеген үзгәртү, белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү һәм гамәлгә ашыру, белем бирү сыйфатын баяланың бәйсез системасы эшчәнлегә шартларында, муниципаль белем бирү системасының төп үсеш юнәлешләре гомумдәүләт, төбәк һәм муниципаль тенденцияләргә туры китереп билгеләнә:

- 3 яшькә кадәр балаларның иртә үсеш өчен шартлар тудыру, гаиләдә мәктәпкәчә белем алуы балаларның ата-аналарына психологик-педагогик, методик һәм консультатив ярдәм күрсәтү программасын гамәлгә ашыру.

- Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартына туры килә торган фән-үсеш мохите булдыру һәм белем бирүнең вариатив рәвешләрен кертү.

- Белем бирү учреждениеләре базасында фәнни һәм ижат лабораторияләре, мини-технопарклар, төрле юнәлештәге координацион белем бирү үзәкләре булдыру аша заманча белем бирү технологияләрен, уку рәвешләрен һәм методларын, белем бирү мохитен проектлау һәм яңарту ысулларын гамәлгә кертү.

- Белем һәм ижат, сәламәт яшәү рәвешә мотивациясен формалаштыруда балаларга өстәмә белем бирү системасының потенциалын үстерү, социаль проектлау практикасын камилләштерү, укучыларның ихтыярий эшчәнлегә, балалар һәм яшьләр белән профилактик эшнәң нәтижелә модельләре камилләштерү.

- Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларны иртә ачыклау һәм комплекслы озатып баруны тәэмин итү өчен инклюзив белем бирү системасын үстерү.

- Учреждениеләрнең матди-техник һәм мәгълүмати-технологик базасын яңарту исәбенә мәктәпләрнең заманча цифрлы инфраструктурасын формалаштыру.

- Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә спорт залларын һәм алар белән чиктәш биналарны ремонтлау юлы белән физик культура һәм спорт белән шөгылләнү өчен заманча таләпләргә җавап бирә торган шартлар булдыру, шулай ук спорт инвентарлары һәм жиһазлары белән ачык ясси өслекле корылмаларны жиһазландыру.

- Балалар төркемнәрен оешкан йөртү өчен билгеләнгән автобуслар сатып алу юлы белән муниципаль мәгариф учреждениеләренең транспорт белән файдалана алуын тәэмин итү.

- Педагогларның һөнәри осталыгын күтәрү өчен шартлар тудыру.

Районның мәгариф системасын аның социаль-иқтисадый үсеш ресурсы буларак карарга, ә гражданның социаль һәм һөнәри уңышы нигезе буларак белем бирүе, 2015-2020 елларда мәгариф системасы эшчәнлегә нәтижеләреннән чыгып, мәгариф челтәрен үстерү максатларына һәм бурычларына төзәтмәләр кертергә кирәк. Моны гамәлгә ашыру барышында алынган нәтижеләр мәгарифне алга таба үстерү өчен кирәкле алшартлар һәм механизмнар тудырырга мөмкинлек бирә.

Мәктәпкәчә, гомуми һәм өстәмә белем бирү сыйфатын күтәрү бурычларын хәл итү, беренче чиратта, оешмалар челтәре структурасы буенча рациональ гамәлгә ашырылуга бәйле.

Районның муниципаль мәгариф системасы 62 белем бирү оешмасын берләштерә, атап әйткәндә: 18 - урта гомуми белем бирү мәктәбе, 1 гимназия, 8 - төп мәктәп, 3 - башлангыч мәктәп, 6 филиал, 28 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы, 9 гомуми белем бирү оешмасы каршында оештырылган мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы 10 төркем, “Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Нурлат мәктәп-интернаты” дәүләт бюджет гомуми белем бирү учреждениесе, 1 урта һөнәри белем бирү оешмасы - “Нурлат аграр техникумы” һәм 1 балаларга өстәмә белем бирү оешмасы.

Сыйфатлы мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген тәмин итү мәгариф системасын комплекслы үстерүнең өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. Районда 28 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм 9 гомуми белем бирү учреждениесе базасында 10 мәктәпкәчә төркем эшли. Россия Федерациясе Хөкүмәте карарын гамәлгә ашыру кысаларында мәктәпкәчә яшьтәге балаларны исәпкә алуның электрон системасы жайга салынган. «Электрон балалар бакчасы» автоматлаштырылган мәгълүмат системасы мәгълүматлары буенча 2020 елның 1 августына мәктәпкәчә белем учреждениеләрендә 2141 бала исәпләнә. Быел балалар бакчаларына беренче тапкыр 600гә якин бала килде. Мәктәпкәчә белем алу күләме 68,54% тәшкил итә.

Районда мәктәпкәчә белем алу хокукын туган телдә гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырылган. Районда тәрбия һәм укуы татар телендә алып барыла торган 9 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы бар, аларда 342 бала тәрбияләнә. Тәрбия һәм укуы татар телендә белем бирүче 14 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы эшли, анда 272 баланы үз эченә алган 18 төркем бар. Балаларны ана (татар)телендә укуы һәм тәрбияләү белән тәмин итү 50% тәшкил итә. Районда чуваш телендә тәрбия һәм белем бирүче 2 балалар бакчасы эшли, анда 47 бала тәрбияләнә.

Районда чуваш телендә тәрбия һәм белем бирүче 2 балалар бакчасы эшли, анда 47 бала тәрбияләнә. «Демография» милли проекты кысаларында Мамык авылында 50 урынга исәпләнгән «Рябинка» балалар бакчасы ачылды.

Мәгариф сәясәтенең өстенлекле бурычы булып белем бирүнең сыйфатын күтәрү тора.

2019/20 уку елының соңгы чирегендә укуы дистанцион технологияләр кулланып оештырылган булуга карамастан, гомуми белем бирү программасы тулы күләмдә гамәлгә ашырылды.

2019/20 уку елы нәтижеләре буенча, тулаем район буенча белем бирү сыйфаты күрсәткече 53 % тәшкил итте, бу 2018/19 уку елына караганда 4,6 %ка югарырак. Өлгергәнлек проценты шулай ук былтыргыдан югарырак һәм 99% тәшкил итте. 2019/20 уку елында гомуми белем бирү учреждениеләрендә дәүләт йомгаклау аттестациясен район территориясендә 732 укучы узды, барлык чыгарылыш сыйныф укучылары аттестат алдылар.

2020/21 уку елында барлык мәгариф оешмаларында урта гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандарты кертелде. 2019 елда федераль дәүләт белем бирү стандартлары буенча федераль дәүләт белем бирү стандартына 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбенен 25 укучысы алданрак режимда күчте.

«Заманча мәктәп» милли проектын гамәлгә ашыру кысаларында 4 мәктәптә «Үсеш ноктасы» гуманитар һәм цифрлы профильле белем бирү үзәкләре ачылды. Гомуми белем бирү мәктәбенә кергән заманча компьютер жиһазлары һәм техникадан файдаланып, укучылар бөтенроссия конкурсларында, проектларда катнашу мөмкинлегенә ия булдылар. Бу үзенең уңай нәтижәләрен бирә. Районда милли мәгариф «Татарстан Республикасы халыклары телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү программасы» нигезендә үсә. Районда татар телендә белем бирүче 10 гомуми белем бирү оешмасы эшли. Милли мәгарифне үстерүгә профильле лагерьларның системалы эше, Олимпиада һәм конкурс хәрәкәте ярдәм итә.

Районда һәм тулаем республикада сәләтле балалар белән эшләү камилләшә, чөнки цивилизация үсеше күбесенчә фәнни-техник алгарышны алга этәргә генә түгел, ә аны үстерү өчен республика алдында мораль-социаль җаваплылык йөгә дә алып барырга сәләтле бары тик сәләтле кешеләргә бәйле.

Сәләтле балаларга һәм аларның педагогларына адреслы ярдәм күрсәтелә (НМР башлыгы гранты, «Татнефть» ГАЖнең «Сәләтле балалар» хәйрия фондының матди ярдәме).

Үсеп килүче буынның физик сәламәтлеген яхшырту өстенлекле бурычларның берсе булып кала бирә. Барлык гомуми белем бирү учреждениеләрендә сәламәтлек саклау эшчәнлегенә программалары гамәлгә ашырыла. «Татарстан Республикасы укучыларының белеме һәм сәламәтлегенә» программасын үтәү кысаларында укучыларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту мәсьәләләре хәл ителде. Барлык мәгариф учреждениеләре, программаны гамәлгә ашырып, укучыларның сәламәтлегенә торышы мониторингын гамәлгә ашырдылар, сәламәтлекне саклый торган технологияләргә практикага керттеләр. “Йөзү буенча Всеобуч” программасы кысаларында йөзү буенча 2-нче сыйныф укучыларының бассейнга атна саен йөрүләре планлаштырылган. Район укучылары ГТО комплексы нормативларын үтәүдә актив катнашалар. Эти-әниләре белән актив рәвештә «ГТО бөтен гаилә белән» тапшыруда өченче ел рәттән катнаша. 2020 елда 349 тамга алынган, шуларның 134се - алтын.

Районның мәгариф оешмаларында яңа коронавируслы инфекция тарату шартларында мәгариф оешмаларының эшен оештыруда, урнаштыруга санитар-эпидемиологик таләпләр үтәлә.

2020елның 1 сентябрненнән башлангыч сыйныф укучылары өчен бушлай туклану оештырыла.

Белем бирү сыйфатын күтәрү, белем бирү процессының аерылгысыз өлеше буларак, балаларны тәрбияләүдән һәм өстәмә белем алудан башка мөмкин түгел. 2019/20 уку елы «Россия Федерациясендә һәм Татарстан Республикасында тәрбияне үстерү стратегиясен» гамәлгә ашыру шартларында эшләү елы булды.

Районда 3нче урта мәктәп МАОУ базасында «Ышаныч» психолого-педагогик медицина-социаль хезмәтә төзелде. Патриотик тәрбия өлкәсендә буыннарның берсе - «ЮНАРМИЯ» Бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте эшли. Муниципаль районда 682 яшь армияче колачлаган «Юнармия» хәрәкәтенен 28 отряды эшли.

Барлык мәктәпләрдә дә мәктәпләрдә мәктәп күләмендә контрольдә, КДН, ПДН, «хәвәфле төркем» ндә торучы, шулай ук социаль куркыныч хәлдә булган гаиләләрдә

яшәүче балалар базалары бар. Район хезмәтләренә уртак комплекслы эш нәтижәсе булып СОП системасында торучы имин булмаган гаиләләр саны кимү тора. 2019 елда 30 гаилә булган, шул исәптән 54 балигъ булмаган бала. 2020 елның 1 сентябрә СОП исәбендә 27 гаилә, 48 балигъ булмаган бала исәптә тора.

Мәгариф системасында өстәмә белем бирүне бер учреждение - "Киләчәк" балалар ижаты үзәге тәмин итә, анда 1803 бала йөри. 1 сентябрәдән укучылар заманча, иркен балалар ижаты үзәгенә матди-техник базасы белән жиһазландырылган бинасында шөгыйльләну мөмкинлегенә ия булдылар.

Яшь белгечләр әзерләүгә зур игътибар бирелә. 8 чыгарылыш сыйныф укучысы педагогик кадрларны максатчан әзерләү проектында катнаша.

ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ АВЫРЛЫКЛАРЫН БӘЯЛӘУ ҺӘМ АЛАРНЫ КИМЕТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР

Программаны тормышка ашыруның төп рискларына түбәндәгеләр керә:

Финанс-икътисады авырлыклар:

- Программа чараларын, шул исәптән муниципалитет, мәгариф оешмалары ягыннан да финанслау житмәве;

Норматив - хокукый каршылыклар:

- программа чараларына йогынты ясый торган кирәкле норматив актларны кабул итү яки вакытында кабул итмәү;

Оештыру һәм идарә итү каршылыклары:

-Программа кысаларында хәл ителә торган мәсьәләләрне житәрлек дәрәжәдә эшләмәү, идарә потенциалын житәрлек дәрәжәдә әзерләү булмау, Программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау системасының адекват булмавы, чараларны гамәлгә ашыру срокларыннан артта калу;

Финанс-икътисады куркынычлар Программаның максатларына ирешү эшчәнлеген финанслашу күздә тотыла торган кайбер чараларны финанслап житкереп бетермәү белән бәйле.

Әлеге куркынычларны минимальләштерү Программа максатларына ирешүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру турында шартнамәләр төзү аша финанслашу механизмнарын институцияләштерү аша мөмкин..

Норматив каршылыклар.

Куркынычларны бетерү (минимальләштерү) Программаны гамәлгә ашыруны планлаштыруның сыйфатына, аны гамәлгә ашыруны мониторинглауны тәмин итүгә һәм кирәкле үзгәрешләрне оператив кертүгә бәйле.

Оештыру һәм идарә итүдә булган каршылыклар. Ялган оештыру схемасы һәм йомшак идарә итү потенциалы (шул исәптән яңа инструментлар белән эшләр өчен квалификациянең житәрлек дәрәжәдә булмавы) Программаны гамәлгә ашыру процессы белән нәтижәле идарә итүгә, Программда төп башкаручы һәм катнашучылар гамәлләренә килештерелмәвенә, муниципаль дәрәжәдә һәм мәгариф оешмалары дәрәжәсендә программа чараларын гамәлгә ашыруның түбән сыйфатына китерергә мөмкин. Каршылыкларны бетерү Программаны һәм аның ярдәмче

программаларын даими һәм оператив мониторингны (шул исәптән социологик) гамәлгә ашыруны тәмин итү, шулай ук мониторинг мәгълүматларын анализлау нигезендә Программаны корректировкалау хисабына мөмкин. Мәгариф системасының идарә кадрларын аттестацияләү һәм яңадан әзерләү, шулай ук Программаны гамәлгә ашыру башланганчы мониторинг инструментларын алдан әзерләү куркынычны киметүнең мөһим чарасы булып тора.

«2021-2025 ЕЛЛАРГА МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ ҮСЕШЕ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программа исеме	2021-2025 елларга әлеге өлкә хезмәткәрләренең инклюзив һәм квалификацияләрен күтәрүне үз эченә алган мәктәпкәчә белем үсеше (алга таба – Ярдәмче программа)
эшләү өчен нигез	<p>- «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Законы;</p> <p>- «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы;</p> <p>- 2017-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге чорга Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү стратегиясе (далее – Стратегия);</p> <p>- РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының «Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартын раслау турында» 2013 елның 17 октябрендәге 1155 номерлы боерыгы</p> <p>- «Татарстан Республикасының мәктәпкәчә белем бирү оешмалары эшчәнлеген норматив финанслау турында» 2013 елның 30 декабрендәге 1096 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары</p> <p>- «2030 елга кадәр Нурлат муниципаль районының үсеш стратегиясен үстерү» муниципаль программасы</p>
Ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Ярдәмче программаның максаты	Мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем файдалана алырлык дәүләт гарантияләрен тәмин итү һәм мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасы структурасына федераль дәүләт таләпләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән модернизацияләү юлы белән Нурлат муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирү системасы хезмәтләре спектрының сыйфатын арттыру.

<p>Ярдәмче программаның бурычлары</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Балаларны уңышлы социальләштерүнең заманча модельләрен тарату; - өстәмә төркөмнәр ачу, мәктәпләрнең буш мәйданнарын үзгәртеп кору һәм мәктәпкәчә мәгариф оешмаларын яңа төзү юлы белән өстәмә мәктәпкәчә урыннар булдыру; - мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә балаларга Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә белем бирү (билингваль белем бирү), шулай ук балаларга полилингваль белем бирү өчен уңай шартлар тудыру; - педагогик кадрларны алдан өзлексез әзерләү системасын камилләштерү; - мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре педагогик хезмәткәрләренең социаль якланганлыгын арттыру чаралары комплексын гамәлгә ашыру; - мәктәпкәчә яшътәге һәр баланың оптималь үсеш дәрәжәсенә ирешү өчен мәктәпкәчә белем бирү оешмаларын мәктәпкәчә белем бирү процессына кертү; - мәктәптә уку өчен тигез башлангыч шартлар тудыру.
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>
<p>Еллар һәм чыганаclar буенча бүлөп бирелгән ярдәмче программаны финанслау күләме</p>	<p>Жирле бюджет акчалары хисабына финанслау булачак 361683,6 мең сум тәшkil итәчәк, шул исәптән, бюджет ассигнованиеләрен исәпкә алып 356133,4 мең сум һәм өстәмә чаралар 5550,0 мең сум. , шул исәптән елларга бүлгәндә:</p> <p>2021 ел – 70926,3 мең сум; 2022 ел - 71624,5 мең сум; 2023 ел - 72329,7 мең сум; 2024 ел - 73041,9 мең сум; 2025 ел - 73761,2 мең сум.</p>
<p>Ярдәмче программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары)</p>	<p>2025 елга ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. мәктәпкәчә урыннарны арттыру (яңа төзелеш һәм башлангыч мәктәпләрне капитал ремонтлау юлы белән), балалар бакчаларында урыннар кытлыгын киметү. 100% күләмендә 1,5 яшьтән 3 яшькә кадәр балаларны мәктәпкәчә белем бирү хезмәтләре белән тәэмин итү; 2. «Электрон балалар бакчасы» бердәм белем бирү мәгълүмат даирәсендә мәктәпкәчә учреждениеләр эшенең нәтижелелеге: чиратлылык электрон базасының эшләвен тәэмин итү, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең тәрбияләнүчеләрнең ата-аналары белән бердәм мәгълүмати хезмәттәшлеген булдыру; 3. 3. мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының квалификациясен күтәрүне һәм (яисә) мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең

	<p>гомуми санына карата һөнәри янадан эзерләүне узган педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгын саклап калу;</p> <p>4. Программа буенча белем алучы мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең чагыштырма авырлыгын мәктәпкәчә белем бирү стандартлары таләпләренә туры килә торган таләпләргә, мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең гомуми санының 100 %ка кадәр артуы</p> <p>5. 2025 елга өстәмә белем бирү программалары буенча 5 яшьтән өлкәнрәк балаларның санын 100 %ка кадәр арттыру;</p> <p>6. яңа дәүләт белем бирү стандарты шартларында, яңа дәүләт белем бирү стандартлары шартларында, заманча белем бирү технологияләрен куллану нигезендә күрсәтелә торган белем бирү хезмәтләренең сыйфатын күтәрү һәм мәктәпкәчә яшьтәге балаларның мәктәптә укуга эзерлегенә Системалы мониторинг оештыру юлы белән мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының башлангыч мәктәп белән давамчанлыгын тәмин итү;</p> <p>7. 7. мәктәпкәчә белем бирүнең дәүләт (муниципаль) мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең айлык уртача хезмәт хакы нисбәтен Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык хезмәт хакына карата 100 % дәрәжәсендә саклап калу.</p>
--	---

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ӨЛКӘСЕН ТАСВИРЛАУ

Әлеге ярдәмче программаны эшләү муниципаль мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү стратегиясен билгели һәм Нурлат муниципаль районы территориясендә мәктәпкәчә белем бирүне модернизацияләү комплекслы проектына гамәлгә ашыру кирәклеген белән аңлатыла. Сыйфатлы мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген тәмин итү мәгариф системасын комплекслы үстерүнең өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. Нурлат районының мәктәпкәчә белем бирү системасы мәктәпкәчә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы 28 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе тарафыннан тәкъдим ителә (5 муниципаль автономияле мәктәпкәчә мәгариф учреждениесе, 23 муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, Шулай ук гомуми белем бирү оешмалары каршында оештырылган мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы 10 төркем) һәм балалар үсеше һәм сәламәтлеге үзгәрткүчләрен, ата-аналар таләпләрен исәпкә алып формалаштырылган мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренең күпфункцияле чөйрәсеннән гыйбарәт. Районның мәктәпкәчә учреждениеләрендә барлыгы ике мең алты йөз алтмыш биш урынга 2530 бала тәрбияләнә, шуларның 2262 се шәһәрдә, 268 районда. 9 татар телендә тәрбия һәм белем бирүче балалар бакчасы, 2 чуаш телендә белем бирүче балалар бакчасы. Узган чорда гомуми белем бирү мәктәпләренең эш практикасына мәктәпкәчә учреждениеләргә йөрмәүче балалар өчен төркемнәрнең яңа модельләре актив кертелде. Мәктәпкәчә һәм мәктәпкәчә белем бирү арасында давамчанлыкны тәмин

итә торган мәктәпкәчә эзерлек оештыруның яңа формаларының роле арту шартларында мәктәпкәчә белем бирүнең барлык балалары өчен тигез старт мөмкинлекләрен тәмин итү өстенлекле бурыч булып тора. Ел саен мәктәпкәчә белем бирү хезмәтләреннән бакчага йөрүче 10нан артык бала файдалана (100%).

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, мәктәпкәчә белем бирү оешмалары - белем бирү учреждениеләре мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп белеменен дәвамчанлыгы идеясен уңышлы гамәлгә ашыралар, балаларның психофизик сәламәтлеген саклауны һәм үстерүне югары дәрәжәдә эзерләүне тәмин итәләр.

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә балаларны өстәмә белем белән тәмин итү - 76 % (525 бала - инглиз теле) һәм башкалар.

Мәктәпкәчә белем бирү системасында 281 педагог эшли, шуларның 98%ы тиешле белемгә ия, шул исәптән югары белем - 62%. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре педагогларының 67% квалификация категорияләренә ия, 56% беренче һәм 11% югары категорияле аттестацияләнгән педагоглар.

Районның педагогик составының 96% тан артыгы квалификация характеристикаларына ия..

Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының педагогик кадрларының белем дәрәжәсе тотрыклы булып кала бирә.

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенен төп бурычларының берсе-балаларның тормышын саклау һәм физик һәм психик сәламәтлеген ныгыту. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тотрыклы сәламәтлек саклау мохите булдырылган, педагогик процессның эчтәлегенә баланы сәламәтләндерүне һәм физик яктан үстерүне үз эченә ала. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре эшчәнлегенә яңа юнәлешен федераль дәүләт стандартлары (ФГОС) билгеләде. Федераль дәүләт белем бирү стандартларын исәпкә алып, мәктәпкәчә белем бирүнең төп мэгариф программаларын яңарту буенча эш башкарылды. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренен төрле дәрәжәдәге конкурсларда катнашу саны һәм сыйфаты арта. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре педагоглары безнең районны республика дәрәжәсендәгә һөнәри осталык бәйгеләрендә лаеклы тәкъдим итәләр. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны ике дәүләт теленә өйрәтүдә яңа алымнарны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә белем бирүнең иң мөһим бурычларының берсе булып тора. Милли төркемнәр саны артты. Балаларны ике дәүләт теленә өйрәтү буенча инновацион технологияләргә нәтижәле гамәлгә кертү өчен 14нче номерлы «Әкият» балалар бакчасы һәм 15нче номерлы «Алсу» балалар бакчасы базасында база майданчылары булдырылды. «Иң яхшы билингваль балалар бакчасы» республика смотр-конкурсында катнашу юлы белән 1 миллион һәм 500 000 сумлык чираттагы грант алу балаларның татар һәм рус телләрен югары дәрәжәдә белүен дәлилләде. Әлегә грантка 1 нче номерлы «Родничок» балалар бакчасы коллективы лаек булды. «Иң яхшы билингваль балалар бакчасы» республика конкурс-грантын үткәру башланганнан бирле безнең районның 4 мәктәпкәчә учреждениесе грантка ия булды.

Муниципаль районда мәктәпкәчә яшьтәге балалар саны кимүе дәвам итә. 2020 елның 1 гыйнварына 1 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларның гомуми саны 4572 бала тәшкил итә.

Туучылар саны арту белән халыкның мәктәпкәчә белем бирү системасы хезмәтләренә ихтыяжы артты.

Әмма бүгінге көндә мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген тәэмин итү проблемасы, бигрәк тә төзелә торган микрорайоннарда кискен түгел. Балаларны мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә урнаштыру чиратында 400дән артык бала теркәлгән. 1 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә белем белән тәэмин итү 2020 елның 1 гыйнварына 68,5% күләмдә каралган. 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә белем белән тәэмин итү күрсәткече 100 % тәшкил итә.

Муниципалитет тарафыннан халыкны үтемле мәктәпкәчә белем белән тәэмин итү буенча чаралар күрелә. 2015 елдан 2020 елга кадәр 2 балалар бакчасы сафка кертелгән, бу мәктәпкәчә белем бирү урыннары санын 310га арттырырга мөмкинлек бирде.

Хәзерге шартларда белем алучы балалар санын арттыру буенча планлы сәясәт алып барыла. Урыннар кытлыгын бетерү һәм балалар бакчаларына чиратны киметү максатыннан, 2021 елда "төнъяк-көнчыгыш" микрорайонында 220 урынга исәпләнгән мәктәпкәчә учреждение төзү планлаштырыла». 2022 елда учреждениене гамәлгә кертү төзелеп килүче микрорайоннарда мохтаж булган мәктәпкәчә белем бирү хезмәтләре белән тәэмин итәргә һәм шәһәр буенча чиратны киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Мәктәпкәчә стадиядә шәхес формалаштыруда гаилә мөһим роль уйный. Гаилә потенциалын ачуда нәтижәле ярдәм күрсәтү өчен мөмкинлекләр тудыру максатыннан ата-аналарга квалификацияле педагогик консультация бирү һәм гаиләләргә уку, тәрбия һәм балаларны үстерүдә ярдәм итү системасы, шулай ук социаль патронат системасы үсәчәк.

Мәгарифне модернизацияләүнең заманча этабы мәктәпкәчә белем бирү өлкәсе хезмәткәрәнән һөнәри эшчәнлек системасын камилләштерүне таләп итә.

Мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатын тәэмин итү өчен мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасын гамәлгә ашыручы мәктәпкәчә белем бирү оешмалары мөдирләренең дә, тәрбиячеләренең дә һөнәри дәрәжәсе мөһим. Нәкъ менә шуңа күрә мәктәпкәчә белем бирү хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү бурычы игътибар үзәгендә тора. Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү нигезенә «Мәгариф» өстенлекле милли проектында гамәлгә ашырылган проект эшчәнлегенең түбәндәге принциплары салынырга тиеш: мәгарифнең тышкы таләпләргә ачык булуы, проект ысулларын куллану, практикада яңа алымнарны уңышлы гамәлгә ашыручы лидерларны конкурс белән ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү, ресурслар ярдәменең адреслылыгы һәм кабул ителә торган карарларның комплекслы характеры. Мәгариф системасының барлык дәрәжәләрендә оештыру-икътисадый механизмнарны яңарту аның икътисадый үсешнең һәм ижтимагый ихтыяжларның перспективалы тенденцияләренә туры килүен тәэмин итәчәк, тармакның практик юнәлешен арттырачак, аның инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттырачак.

Мәктәпкәчә белем бирү системасы хезмәтләре күрсәтү рәвешләренең сыгылмалылыгын һәм күптөрлелеген арттыру гаиләләренең белем бирү потенциалын хуплауны һәм тулырак файдалануны тәэмин итәчәк.

Якын елларда мәгарифне гомуми модернизацияләү шартларында мәктәпкәчә белем бирү системасын камилләштерү түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелергә тиеш:

- мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре челтәрен үстерү, шулай ук белем бирү хезмәтләре күрсәтүнең вариатив формалары хисабына мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатын тәэмин итү («мәктәпкә эзерлек» төркемнәрендә өлкән яшьтәге балаларның кыска вакытлы булу төркемнәре өчен психологик-педагогик ярдәм, гаилә тәрбиясе буенча махсус хезмәт булдыру)

- балаларны саклау һәм физик һәм психик сәламәтлеген ныгыту. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тотрыклы сәламәтлек саклау мохите булдырырга кирәк. Мәктәпкәчә белем бирүнең хәл ителмәгән проблемалары арасында кала:

- уен участкаларында һәм спорт мәйданчыкларында уен һәм спорт җиһазларының тузганлыгы;

- белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасын яңарту (мебель, спорт һәм медицина җиһазлары, азык-төлек блогы өчен техник җиһазлар сатып алу);

- коррекция-үсеш программалары спектрын киңәйтү һәм физик һәм психик үсеш авырлыклары булган балаларга ярдәм күрсәтү;

-инновацион белем бирү технологияләрен куллану нигезендә күрсәтелә торган белем бирү хезмәтләренең сыйфатын күтәрү һәм башлангыч мәктәп белән мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының давамчанлыгын тәэмин итү.

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Ярдәмче программаның максаты: мәктәпкәчә белем бирүгә дәүләт гарантияләрен тәэмин итү һәм Нурлат муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасы структурасына федераль дәүләт таләпләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән модернизацияләү юлы белән Нурлат муниципаль районы мәктәпкәчә белем бирү системасы хезмәтләре спектрының сыйфатын яхшырту.

Бурычлары:

1. Балаларны уңышлы социальләштерүнең заманча модельләрен тарату;
2. өстәмә төркемнәр ачу, мәктәпләрнең буш мәйданнарын үзгәртеп кору һәм мәктәпкәчә мәгариф оешмаларын яңа төзү юлы белән өстәмә мәктәпкәчә урыннар булдыру;
3. мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә балаларга Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә белем бирү (билингваль белем бирү), шулай ук балаларга полилингваль белем бирү өчен уңай шартлар тудыру;
4. педагогик кадрларны алдан өзлексез эзерләү системасын камилләштерү;
5. мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре педагогик хезмәткәрләренең социаль якланганлыгын арттыру чаралары комплексын гамәлгә ашыру;
6. мәктәпкәчә яшьтәге һәр баланың оптималь үсеш дәрәжәсенә ирешү өчен мәктәпкәчә белем бирү оешмаларын мәктәпкәчә белем бирү процессына кергү;
7. мәктәптә уку өчен тигез башлангыч шартлар тудыру.

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ

2021-2025 елларга

№ № т/с	Ярдәмче программа чаралары исеме	Үтәү вакыты	Жаваплы башкаручы	Финанс күләме ел саен меңнәрдә	Чыганакла р
1	Нурлат муниципаль районы мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә йөрүче һәм йөрмәүче балалар турында шәхси һәм статистик мәгълүматлар банкын формалаштыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
2	"Электрон балалар бакчасы» бердәм АИСЫНДА эшне камилләштерү; балаларны учреждениеләргә бүлгәндә ачыклыкны тәмин итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
3	Муниципаль, республика инновацион майданчыклары статусында инновацион проектларны һәм программаларны гамәлгә ашыручы мәгариф учреждениеләре челтәрен үстерү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
4	Федераль дәүләт белем бирү стандартларын тормышка ашыру мониторингы һәм методик ярдәм күрсәтү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары	-	-
5	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәренә «Гомуми үстерү төренә «Төрмәкәй» 8 нче балалар бакчасы» МАБМУ эшчәнлеген мониторинглау, ФГОС ДО гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы буенча эксперименталь майданчыклар эше тәҗрибәсен өйрәнү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
6	Мәктәпкәчә белем бирү сыйфаты белән идарә итү системасын модернизацияләү (үсеш программалары, гавами хисаплар, ижтимагый-дәүләт идарәсе)	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
7	Педагоглар хезмәтенә түләүнен стимуллаштыручы өлешен формалаштыруда Сыйфатны бәяләү механизмнарын камилләштерү.	2021-2025	Башкарма комитет, Мәгариф бүлеге «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
8	Мәктәпкәчә белем бирү	2021-2021	Мәгариф бүлеге,	-	-

	сыйфаты мәсьәләләре буенча семинарлар, укыту тренинглары, түгәрәк өстәлләр үткәру.		балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ		
9	Авыр тормыш хәлендә булган, «риск төркеме» нә караган кече һәм мәктәпкәчә яшьтәге балаларны үз вакытында ачыклау буенча мәгълүмат системасында (СОП) эшне камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
10	Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны тәрбияләүнең һәм укытуның аларның үсеш үзгәрешләрен һәм сәламәтлеге торышын исәпкә алып сәламәтлек саклауның нәтижәле технологияләре банкын булдыру.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
11	Инлюзив белем бирүне тәмин итү буенча укыту - методик эшләнмәләр.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары	-	-
12	Мәктәпкәчә белем бирү хезмәткәрләренең һөнәри осталыгы конкурсларын үткәру.	Апрель 2020-2025	Башкарма комитет, Мәгариф бүлеге «Мәгариф идарәсе» МКУ	10 мең.	Жирле бюджет
13	«Иң яхшы билингваль балалар бакчасы», «Яшел ут» республика конкурсларында катнашуның нәтижәлелеген күтәру.	2020-2021	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
14	Нурлат районында милли мәгарифне үстерүгә ярдәм итүче ТР дәүләт телләрен өйрәнү өчен УМК куллануны камилләштерү	2020-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
15	Татар телен белү буенча «Татарча сөйләшәм һәм эшлим» дигән конкурслар оештыру.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
16	Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар, уку, коррекция-үстерү жайланмалары белән эшне алып баручы мәктәпкәчә учреждениеләрнең предмет-пространство мохитен тәмин итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, балалар бакчалары һәм «Мәгариф идарәсе» МКУ	-	-
17	Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының заманча жиһазлары һәм жиһазлары	2021-2025	Башкарма комитет, балалар бакчалары,	500 мең	Жирле бюджет

	белән тээмин итү		Мәгариф бүлеге «Мәгариф идарәсе» МКУ		
18	Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларын интерактив такталар белән тулыландыру	2021-2025	Башкарма комитет, балалар бакчалары	100 мең.	ТР мәгариф министрлы гы, жирле бюджет
19	Видеокүзәтүне урнаштыру һәм техник хезмәт күрсәтү	2021-2025	Башкарма комитет, балалар бакчалары	500 мең.	ТР мәгариф министрлы гы, жирле бюджет

**30 елдан артык эшли торган мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрен
капиталь ремонтлау (ТР бюджеты)**

№	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренң исеме	Урнашкан адресы	Мәйдан ы (кв.м)	Төзелгә н елы	План егәрлеге
2021 ел					
1	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәренең «Тиенкәй» 2 нче балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем учреждениесе	423040, ТР, Нурлат районы, Нурлат ш., Мәктәп ур., 20нче йорт	1658,5	1963	115
2022 ел					
2	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәренең 9 нчы номерлы «Чыршыкай» балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе	423041, ТР, Нурлат районы, Нурлат ш., Мәскәү ур., 18нче йорт	847,2	1977	115
2023 ел					
3	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәре «Балаларны һәрьяклап үстерү төрендәге «Әкият»» 14 нче номерлы балалар бакчасы» муниципаль автоном мәктәпкәчә белем учреждениесе	423040, ТР, Нурлат районы, Совет ур., 185А йорты	3530,5	1985	35
2024 ел					
4	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәренең 10 нчы номерлы «Кыңгырау» балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем учреждениесе	423041, РТ, Нурлатский район, г. Нурлат, ул. Ленина, д. 20	427,2	1968	185
5	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәренең 13 нче номерлы «Талым» балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү	423041, ТР, Нурлат районы, Нурлат ш., Молодежная ур., 8нче йорт	767,2	1989	55

	учреждениесе				
2025 ел					
6	Татарстан Республикасы Нурлат шәһәре «Балаларны һәръяклап үстерү төрендәге «Камыр-Батыр»» 5 нче номерлы балалар бакчасы» муниципаль автоном мәктәпкәчә белем учреждениесе	423020, ТР, Нурлат районы, Самаренкин ур., 9нчы йорт	3870,5	1984	185

2021-2025 елларда өстәмә мәктәпкәчә урыннар булдыруны һәм мәктәпкәчә белем бирү оешмаларына капитал ремонт ясауны күздә тоткан чаралар исемлеге

№ т/с	Учреждениеләр исеме	Эш төрләре	Финанслау чыганагы	Ел
1	Төньяк-көнчыгыш микрорайонында 220 урынга исәпләнгән мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе	Яңа төзелеш	РФ, ТР бюджеты	2021 ел
2	Бикүле авылы төп гомуми белем бирү мәктәбендә капитал ремонт үткәрү	Реконструкция основной общеобразовательной школы с. Степное Озеро под образовательное учреждение для детей дошкольного возраста (дошкольная группа) Нурлатского муниципального района Республики Татарстан	ТР бюджеты Жирле бюджет	2020-2021 ел

«2021-2025 елларга мәктәпкәчә белем бирүне үстерү» ярдәмче программасына 1 нче кушымта

«2021-2025 елларга мәктәпкәчә белем бирүне үстерү» ярдәмче программасын тормышка ашыруны бәяләү индикаторлары

	Программа юнәлешләре буенча максатчан күрсәткечләр	2021	2022	2023	2024	2025
1	мәктәптә укучы 5 - 7 яшьлек балалар санына 100 % дәрәжәсендә төзәтелгән 3 - 7 яшьлек балалар санына карата 3 - 7 яшьлек балалар санының мәктәпкәчә белем	100	100	100	100	100

	бирү хезмәтләрен алу мөмкинлеге биргән мөнәсәбәтләре					
2	Педагогик белеме булган мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгының мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә гомуми санында 100 % ка кадәр арттыру	98	98,9	100	100	100
3	Программа буенча белем алучы мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең чагыштырма авырлыгын мәктәпкәчә белем бирү стандартлары таләпләренә туры килә торган, мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбияләнүчеләрнең гомуми санына карата арттыру	80	90	100	100	100
4	Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының квалификациясен күтәрү һәм (яисә) мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагог хезмәткәрләренә гомуми санына карата һөнәри яңадан әзерлек үткән педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгын саклау	50	70	100	100	100
5	Мәктәпкәчә белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә уртача айлык хезмәт хакының Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык хезмәт хакына нисбәтен 100 % дәрәжәсендә саклау	100	100	100	100	100
6	Мәктәпкәчә белем алган, мәктәпкәчә яшьтәге балаларның гомуми санында мәктәпкәчә белем алган балалар өлеше, %	68,5	69	70	71	72
7	Балалар бакчасында тәрбияләнүчеләрнең төп белем бирү программасын үзләштерү нәтижәләре (балаларның мәктәпкә әзерлегә дәрәжәсе)	92	95	100	100	100
8	Туган телдә тәрбияләнүче, мәктәпкәчә яшьтәге татар балаларының гомуми санында, мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә йөрүче балалар өлеше, %	52	60	65	70	75
9	Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт таләпләрен кертү проблемасы буенча белем алган педагогларның гомуми санында педагоглар өлеше %	95	100	100	100	100
10	Һөнәри эшчәнлектә заманча белем бирү мәктәпкәчә белем педагогларының гомуми санында технологияләрен (шул исәптән мәгълүмати-коммуникация технологияләрен) нәтижәле кулланучы педагоглар өлеше %	75	80	90	100	100
11	Беренче һәм югары квалификация категорияләренә ия булган педагогларның гомуми санында өлеше, %	73,3	75	80	85	95
12	Авыру буенча елга бер бала калдырган көннәр саны.	3,2	2,8	2,5	2,3	2,0

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮНЕ НИГЕЗЛӘҮ

Жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслау 361683,6 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән бюджет ассигнованиеләрен исәпкә алып, 356133,4 мең сум һәм өстәмә 5550,0 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2021 елда – 70926,3 мең сум;
 2022 елда - 71624,5 мең сум;
 2023 елда - 72329,7 мең сум;
 2024 елда - 73041,9 мең сум;
 2025 елда - 73761,2 мең сум.

Бюджет ассигнованиеләре күләме турында:

2021 елда – 69816,3 мең сум;
 2022 елда - 70514,47 мең сум;
 2023 елда - 71219,62 мең сум;
 2024 елда - 71931,82 мең сум;
 2025 елда - 72651,14 мең сум.

Жирле бюджеттан өстәмә акча:

2021 елда – 1110,0 мең сум;
 2022 елда – 1110,0 мең сум;
 2023 елда – 1110,0 мең сум;
 2024 елда – 1110,0 мең сум;
 2025 елда – 1110,0 мең сум;

**«2021-2025 ЕЛЛАРГА ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ»
 ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ**

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программаның исеме	Развитие общего образования на 2021 - 2025 годы (далее - Подпрограмма)
Ярдәмче программаның заказчысы	Исполнительный комитет Нурлатского муниципального района Республики Татарстан
Ярдәмче программаның максаты	Халыкның үзгәрә торган таләпләре һәм жәмгыять үсешенә перспектив бурычлары нигезендә югары сыйфатлы белем бирүне тәмин итү; Муниципаль мәгариф системасын тотрыклы үстерүнең заманча механизмнарын төзү; «Мәгариф» милли проектының «2014 - 2025 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм

	<p>фәнен үстерү» дәүләт программасын нәтижәле гамәлгә ашыру;</p> <p>Уку нәтижәләренә заманча сыйфатына һәм социальләштерү нәтижәләренә ирешүгә юнәлдерелгән балаларның гомуми белем бирү системасында белем бирү программаларын модернизацияләү.</p>
<p>Ярдәмче программаның бурычлары</p>	<p>Халыкның гомуми белем бирү хезмәтләреннән бертигез файдалана алуын тәмин итә торган белем бирү чөлтәрен һәм финанс-икътисадыи механизмнарны формалаштыру;</p> <p>Федераль проектлар кысаларында чараларны гамәлгә ашыру;</p> <p>Белем бирүнең сыйфатын арттыру;</p> <p>белем бирү оешмаларының тәрбия-белем бирү процессына һәр баланың оптималь үсеш дәрәжәсенә ирешү өчен инновацион белем бирү технологияләрен кертү;</p> <p>укучылар өчен социаль адаптациянең тигез башлангыч мөмкинлекләрен булдыру, актив һәм сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяж тәрбияләү;</p> <p>гомуми белем бирүнең яңа федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кертү;</p> <p>гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларның югары технологияле икътисадта алга таба белем алуға һәм эшчәнлеккә әзерлеген тәмин итү өчен мәгариф һәм белем бирү мөхитен карап тотуны модернизацияләү;</p> <p>педагогик кадрларның компетенцияләрен камилләштерү, педагогларны эш сыйфатын күтәрүгә һәм өзлексез һөнәри үсешкә мотивацияләү механизмнарын булдыру;</p> <p>милли мәгарифне үстерү;</p> <p>сәләтле балалар белән эшләү системасының нәтижәлелеген арттыру;</p> <p>Нурлат муниципаль районының милли һәм территорияль үзенчәлекләрен исәпкә алып, туган телдә белем бирүче гомуми белем бирү оешмаларының оптималь чөлтәрен саклап калу;</p>

	<p>педагогның һөнәри стандартын этаплап гамәлгә кертү шартларында заманча укытучыны әзерләү;</p> <p>белем бирү оешмаларында белем алу өчен махсус шартлар тудыру буенча федераль дәүләт белем бирү стандартлары һәм федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләренә туры китерү;</p> <p>мәктәп укучыларына һөнәри юнәлеш бирүнең бердәм системасын булдыру, профильалды әзерләүне һәм профильле укытуны үстерү.</p>
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>
<p>Ярдәмче программаны еллар буенча финанслау күләме</p>	<p>Жирле бюджет акчалары хисабына финанслау 647806,0 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:</p> <p>2021 елда – 127063,1 мең сум;</p> <p>2022 елда – 128 299,8 сум;</p> <p>2023 елда – 129 548,7 мең сум;</p> <p>2024 елда – 130 810,0 мең сум;</p> <p>2025 елда – 132084,3 мең сум;</p>

<p>Подпрограмманың максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре (Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтижеләрен бәяләү индикаторлары)</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2025 елга түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләренең гомуми санында хәзерге заман таләпләренә туры килә торган муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше 83 %ка кадәр артуын;</p> <p>жепселле-оптик элементә линиясенә тоташтырылган мәктәпләренң өлешен 100% ка кадәр арттыру;</p> <p>гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренң һәм педагогик хезмәткәрләренң федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә эшләү өчен квалификацияләрен һәм (яисә) һөнәри әзерлек узган, гомуми санда гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренң һәм педагогик хезмәткәрләренң санын 100 процентка кадәр арттыру;</p> <p>гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санында 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен 25 %ка кадәр арттыру;</p> <p>яңа федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә белем алучы гомуми белем бирү оешмалары укучыларының чагыштырма авырлығын 100 %ка кадәр арттыру;</p> <p>гомуми белем бирү программалары буенча төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы укучылар санының чагыштырма күләмен гомуми белем бирү программалары буенча укучыларның гомуми санының 50 %ка кадәр артуы;</p> <p>өйдә дистанцион белем технологияләрен кулланып белем бирүгә рөхсәт ителгән инвалид балаларның гомуми санында гомуми белем бирү программалары буенча белем алучы инвалид балалар санының чагыштырма авырлығын 100 % дәрәжәсендә саклап калу;</p>
---	--

10 - 11 сыйныф укучыларының гомуми саныннан профильле белемнең югары баскычында укучыларны колачлавын 65 %ка кадәр арттыру;

муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның уртача (тулы) белем турында аттестат алган өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны 100 % дәрәжәсендә.

1. ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ ӨЛКӘСЕ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

2020 елда белем бирү учреждениеләренә куркынычсызлык таләпләренә туры килү-килмәү максатыннан 5 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә һәм 9 мәктәптә янғын күзәтчеләге күрсәтмәләре буенча кисәтүләренә бетерү өчен 10 млн. сумнан артык акча юнәлтелде.

«Заманча мәктәп» милли проектын тормышка ашыру кысаларында 4 мәктәптә цифрлы һәм гуманитар профильле «Үсеш ноктасы» белем бирү үзәкләре булдырылды: Мамык урта гомуми белем бирү мәктәбендә, Киекле урта мәктәбендә, Якушкино урта мәктәбендә, Фома урта гомуми белем бирү мәктәбендә.

2020 елның 3 кварталына 27 данә күләмендә 7464890,00 сумлык укуыту һәм укуыту-күрсәтмә жиһазлары куелган: (пианино - 3 мәктәп, экран - 5 мәктәп, интерактив такталар - 4 мәктәп, моноблоклар - 4 мәктәп, проектор - 4 мәктәп, принтер - 1мәктәп). 2019 елда Татарстан Республикасы бюджетиннан 1 шт. күләмендә – 1845000 сумлык ГАЗ– А66R33 ГАЗ автобусы бүлеп бирелгән.

31 мәктәп компьютер техникасы белән тәэмин ителгән. 12 укучыга бер компьютер туры килә. Бүгенге көндә Интернет челтәренә җепселле-оптик элемент линиясе технологиясе буенча 31 мәктәп тоташтырылган. Компьютерларның таушалу дәрәжәсе 70% тәшкил итә. 31 мөгариф учреждениесендә 580 педагог эшли, аларның 77,7% ы югары һәм беренче квалификация категориясенә ия. Мәктәпләрдә югары белемле педагоглар – 94%, урта һөнәри белемле укуытучылар – 6% тәшкил итә.

Шәһәр мәктәпләрендә халыкның уртача саны – 25,3, авыл җирлекләрендә - 7,4 кеше. Хәзерге шартларда укучы балалар санын арттыру өчен 32 маршрут буенча 30 мәктәп автобусында 17 база мәктәбенә 631 укучыны йөртү оештырылган.

2020/2021 уку елында 31 гомуми белем бирү учреждениесендә укучылар саны 6005 кеше тәшкил итте: төп гомуми белем бирүнең башлангыч дәрәжәсендә - 2595 укучы, төп гомуми белемнең буенча-3006 укучы, төп уртача гомуми белем дәрәжәсе - 404 укучы белем ала. 2019/20 уку елы нәтижәләре буенча өлгереш һәм сыйфат узган уку елына караганда 4,6% ка югарырак.

Икенче елга калдырылган һәм уку елы нәтижәләре буенча шартлы рәвештә күчерелгән -28 укучы, 335 укучы уку елында бер «3» билгесенә ия. 19 укучы (шартлы рәвештә һәм икенче елга калдырылган) шәхси уку планы буенча (ИУП) белем алды.

2019/20 уку елында физик мөмкинлекләрә чиклэнгән балалар өчен федераль дэүлэт белем бирү стандартлары кысаларында белем бирү оешмаларында адаптив программалар буенча 7 бала белем алды, аларның 3се - өйдә, аларның 2се-терәк – хәрәкәт аппараты бозылган балалар өчен программа буенча (Иске Чаллы урта мәктәбе, 6 нчы мәктәп), 1се-акылга В2 зәгыйфь балалар өчен (Чулпан урта мәктәбе). Мөмкинлекләрә чиклэнгән балаларны укуыту өчен гомуми белем бирү учреждениесендә шартлар тудырылган: укуытуучылар яңадан әзерлек узган, адаптив программалар эшлэнгән, 4 нче урта мәктәптә тьютор ставкасы кертелгән.

Районның мәгариф киңлегендә укуытуучының уңай образын формалаштыру, ижади эшләүче педагогларны кызыксындыру һәм социаль ярдәм күрсәтү буенча чаралар комплексы гамәлгә ашырыла.

Районда милли белем бирү «Татарстан Республикасы халыклары телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» программасы нигезендә үстерелә. Районда татар телендә белем бирүче 11 мәктәп эшли, аларда 423 бала белем ала, (узган уку елында – 11, аларда 469 бала белем алган). Район буенча татар телендә белем бирүче татар балалары 49,23% тәшкил итә.

Чуаш компонентлы белем бирүче - 12 мәктәп, аларда 466 бала белем ала. Бу 6,73% дигән сүз.

Барлык урта мәктәпләрдә дә урта гомуми белем бирүнең федераль дэүлэт белем бирү стандарты кертелде. Муниципаль район дәрәжәсендә урта гомуми белем бирүнең федераль дэүлэт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру шартларында укуытуучының методик инструменты, проект эшчәнлеге методикасы эшләнә.

Соңгы 3 елда мәктәп һәм республика олимпиадаларының региональ этабында жиңүчеләр һәм призерлар саны артты. Бу мәгариф учреждениеләренең системалы эше, муниципаль дәрәжәдә төбәк мәгариф үзәге белән эшне оештыру нәтижәсе булды.

Яңа белем бирү нәтижәләренә ирешү мониторингы тикшеренүләренең роле арта. Педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү һәм методик эшнең гамәли юнәлеше тәмин ителә. Белем бирү сыйфатын баяләүнең муниципаль системасы формалаштырылды.

Төп дэүлэт имтиханы, бердәм дэүлэт имтиханы, укуытуучыларның уку-укуыту казанышларын мониторинглау нәтижәләре муниципаль белем бирү системасының сыйфаты индикаторы булып тора. Белем бирүнең сыйфатын күтәрү төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча укуытуучыларның индивидуаль белем бирү траекторияләрен формалаштыру хисабына дэүлэт йомгаклау аттестациясендәге югары баллы эшләрнең уңай динамикасы, шулай ук Тотрыклы Түбән белем бирү нәтижәләре булган мәктәпләргә ярдәм итү һәм БДИга әзерләнү буенча укуытуучыларга методик ярдәм күрсәтү белән тәмин ителә. 2020 елда БДИ нәтижәләре 5 фәннән (рус теле, тарих, жәмгыять белеме, инглиз теле, биология) республика буенча уртача күрсәткечләрдән югарырак.

Профильле укулар районның 5 мәктәбендә оештырылган. Профильле белем алучы укуытуучылар саны 10-11 сыйныфларда 186 кеше тәшкил итә. Профильле белем бирү 46% тәшкил итә, социаль-икътисади, технологик, химия-биология, физика-математика профильләре тормышка ашырыла.

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Ярдәмче программаның максаты-балаларның гомуми белем бирү системасында белем бирү программаларын модернизацияләү, ул уку нәтижэләренә заманча сыйфатына һәм социальләштерү нәтижэләренә ирешүгә юнәлдерелгән.

Ярдәмче программаның бурычлары:

халыкның гомуми белем бирү хезмәтләреннән бертигез файдалана алуын тәмин итә торган белем бирү чөптәрен һәм финанс-икътисады механизмнарын формалаштыру;

гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларның югары технологияле икътисадта алга таба белем алуға һәм эшчәнлеккә әзерлеген тәмин итү өчен мәгариф һәм белем бирү мохитен карап тотуны модернизацияләү;

педагогик кадрларның составын һәм компетенцияләрен яңарту, педагогларны эш сыйфатын күтәрүгә һәм өзлексез һөнәри үсешкә мотивацияләү механизмнарын булдыру.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ

№№ т/с	Ярдәмче программа чаралары исеме	Үтәү вакыты	Жаваплы башкаручы	Финанс алу күләме, ел саен, мең сум	Чыганақлары
	1. Гомуми белем бирүнең нәтижәләгән күтәрү				
1.1	Муниципаль, республика инновацион майданчықлары статусында инновацион проектларны һәм программаларны гамәлгә ашыручы мәгариф учреждениеләре чөптәрен үстөрү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
1.2	ИТ-технологияләр базасында дистанцион белем бирүнең төрле формаларын үстөрү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
1.3	Белем бирү сыйфаты белән идарә итүнең мәктәп эчендәге системаларын камилләштерү (үсеш программалары, гавами хисаплар, ижтимагы-дәүләт идарәсе)	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
1.4	Гаилә һәм мәктәпнең үзара хезмәттәшлеге формаларын киңәйтү, гаилә клублары төзү, мәктәп, муниципаль проектларны тормышка ашыру аша ата-аналар белән киңәшмә үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
1.5	Белем бирү сыйфаты мәсьәләләре буенча киңәшмәләр, укулар, семинарлар, конференцияләр, форумнар, түгәрәк өстәлләр үткәрү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-

2. Мэгариф белэн идарэ итү системасының нэтижэлелеген арттыру					
2.1	Белем бирү учреждениелэре тарафыннан үз-үзеңне тикшерү турында хисаплар тапшыруны оештыру.	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
2.2	Мэгариф учреждениесе житәкчесе эшчәнлеген методик озата бару буенча эшне оештыру	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
2.2	Педагогларга һәм житәкчеләргә хезмәт өчен түләүнең кызыксындыру өлешен формалаштыруда сыйфатны баяләү механизмнарын камилләштерү.	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
3. Белем бирүнең сыйфатын баяләүнең муниципаль системасын камилләштерү (МСОКО)					
3.1	Мәктәпләрнең, житәкчеләрнең, укытучыларның эшчәнлек сыйфатын баяләүнең бердәм системасын булдыру.	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
3.2	Милли тикшеренүләрдә, Бөтенроссия тикшерү эшләрендә катнашуны шул исәптән халыкара чагыштырма тикшеренүләрне исәпкә алып, белем бирү сыйфатын баяләү системасының муниципаль моделен камилләштерү	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
3.3	Дәүләт йомгаклау аттестациясе процедурасын оештыру һәм уздыру.	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	150 мең сум	Жирле бюджет
3.4	Күрсәтелә торган белем бирү хезмәтләренең сыйфаты белән кулланучыларның канәгәтлелеген мониторинглау үткәрү.	2021-2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
4. Мэгариф системасының кадрлар потенциалын үстерү					
4.1	Педагоглар арасында һөнәри осталык конкурсларын оештыру һәм үткәрү	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	50 мең сум	Местный бюджет
4.2	Республика статусындагы фәнни-гамәли конференция үткәрү (Г.К.Гыйматдинов исемендәге ФГК, Г.Кариев исемендәге ФГК)	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	2 мең сум	Местный бюджет
4.3	Яңа белем бирү стандартларын гамәлгә кертүне методик тәэмин итү	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
4.4	Педагогларның һөнәри челтәр берләшмәләрен үстерү һәм аларга ярдәм итү.	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
4.5	Педагогларны һөнәри үстерү буенча муниципаль проектларны гамәлгә ашыру	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
4.6	Район укытучыларының һәм мэгариф учреждениеләренең инновацион тәжрибәсен тарату буенча брошюралар чыгару	2021- 2025	Мэгариф бүлеге, мәктәпләр	30 мең сум	Жирле бюджет

4.7	Нурлат муниципаль районы педагогика хезмәткәрләренең август конференциясен үткәрү.	2021- 2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	400 мең сум.	Жирле бюджет
4.8	Яшь белгечләргә ярдәм	2021- 2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	100 мең сум	Жирле бюджет
4.9	Бердәм дәүләт имтиханы нәтижәләре һәм фән олимпиадаларының республика этабы нәтижәләре буенча педагогларны бүләкләү	2021- 2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	150 мең сум	Жирле бюджет
4.10	Мәктәпне тәмамлаучыларның югары педагогика уку йортларына максатчан керүе эшен оештыру	2021- 2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5. Бердәм электрон белем бирү кинлегенә булдыру					
5.1	Нурлат районнда «Татарстан Республикасында электрон белем бирү» мәгълүмат системасын актив файдалану.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5.2	Дистанцион белем бирү, һөнәри ориентация һәм эзерлек, махсус категориядәге балалар (инвалид балалар һәм сәламәтлек торышы буенча мәктәпкә йөрми торган балалар), БДИга эзерлек системаларын интернет-технологияләр базасында үстерү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5.3	Мәгариф учреждениеләренә мәгълүматлаштыруның һәм исәп-хисапның гавами рәвешләрен ачу һәм үстерү максатында мәктәп Интернет-сайтлары эшенең нәтижәлегенә мониторинг үткәрүне даими уздыру.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5.4	Мәгариф өлкәсендә социаль эһәмиятле муниципаль хезмәтләренә электрон рәвештә күрсәтүгә ярдәм итү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5.5	ИКТ өйрәнү өлкәсендә педагоглар компетенцияләрен арттыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
5.6	Медиакиңлектә балаларның куркынычсызлыгын тәэмин итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
6. Мәгариф учреждениеләре челтәрен эшләвенә нәтижәлеген арттыру максатында үстерү. Мәгариф учреждениеләрендә белем бирү процессының заманча шартларын тәэмин итү					
6.1	Федераль, республика проектлары кысаларында чаралар башкару	2021-2025			
6.2	ФГОС таләпләре нигезендә гомуми белем бирү учреждениеләренең предметлы кабинетларын жиһазландыру: - химия кабинетын - информатика кабинетын - физика кабинетын	2021-2025	Башкарма комитет, Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	500 мең сум	Жирле бюджет

6.3	Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән, уку, коррекция-үстерү жайланмалары булган балалар белән эшне алып баручы гомуми белем бирү учреждениеләрен жиһазландыру.	2021-2025	Башкарма комитет, Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	200т.р.	местный бюджет
6.4	Дәүләт янғын күзәтчелеге һәм Роспотребнадзор күрсәтмәләрен үтәү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	1 млн.сум	Жирле бюджет
6.5	Гомуми белем бирү оешмалары биналарын һәм коммуникацияләрен капитал ремонтлау: - мәктәп ашханәләренә азык-төлек блокларын ремонтлау һәм жиһазлау:	2021-2025	Исполком, Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	19007295,60 мең сум.	Респ. Бюджет
	«Мамык урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	2021		6642822,00 мең сум	
	«Иске Чаллы урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	2021		3585762,00 мең сум	
	«Биләр-Озеро урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	2021		4215998,40 мең сум.	
	«Селенгуш төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	2021		4562713,20 мең сум	
6.6	Видеокүзәтүне урнаштыру һәм техник хезмәт күрсәтү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	500 мең сум.	Жирле бюджет
6.7	Укучыларны йөртү өчен автопаркны яңарту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр		Респ.бюджеты
7. Милли мәгариф һәм тел системасын үстерү (шул исәптән чит телләр)					
7.1	Атаклы фән, мәдәният эшлеклеләренә юбилейларына багышланган чаралар уздыру аша укучыларның туган телендә рухи-әхлакый тәрбия системасын формалаштыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.2	Дистанцион семинарларда, практикумнарда, Россия полимәдәни киңлекләре шартларында милли мәгарифне үстерү проблемалары буенча конференцияләрдә катнашу.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.3	Туган тел буенча олимпиадалар үткәру, республика турында уңышлы катнашуны тәэмин итү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.4	Татар теле буенча халыкара олимпиадаларда катнашу; рус теле буенча - татар балалары өчен.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.5	Туган телләрдә иншалар конкурсларын оештыру һәм үткәру; уку конкурслары	2021-2025	Мәгариф бүлеге,	-	-

	h.б.		мәктәпләр		
7.6	Туган якны өйрәнү эшчәнлеге аша укучыларның Татарстан һәм Идел буе халыклары тарихын өйрәнүгә мотивациясен арттыру.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.7	Туган тел укытучыларының «Мастер-класс» Бөтенроссия конкурсының муниципаль этабын үткөрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.8	Семинар-киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, беркетелгән төбәк вәкилләре белән конференцияләр.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.9	Икенче чит телне өйрәнү өчен шартлар тудыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
7.10	Чит тел укытучыларына методик ярдәм күрсәтү һәм озатып йөрү, чөлтәр үзара хезмәттәшлекне оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8. Мәктәп укучылары белән эшләүне оештыру					
8.1	Республика статусындагы фәнни-гамәли конференция үткөрү (Г.К.Гыйматдинов исемендәге ФГК, Г.Кариев исемендәге ФГК)	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.2	Предмет олимпиадаларының муниципаль этабын оештыру һәм уздыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.3	Олимпиадаларның республика этабында катнашу	2021-2025	Исполком, Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	220 мең сум	Жирле бюджет
8.4	Район базасында Региональ мәгариф үзәге чараларын оештыру һәм үткөрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.5	Предмет конкурсларын, турнирларны оештыру һәм уздыру h.б.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.6	Сәләтле балалар слетын оештыру һәм үткөрү	2021-2025	Исполком, Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	100 мең сум	Жирле бюджет
8.7	Республика профиль сменаларында район укучыларының катнашуын оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.8	«Талантлар университеты 2.0» белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-
8.9	Һөнәри белем бирүне, диагностиканы, укучылар өчен һөнәри сынауларны тәэмин итү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр, НАТ	-	-
8.10	ВУЗми, ССУЗ белән очрашулар оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, мәктәпләр	-	-

«2021 - 2025 елларга гомуми белем бирүне үстерү» ярдәмче программасына 1 нче кушымта

«2021-2025 елларга гомуми белем бирүне үстерү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

	Программа юнәлешләре буенча максатчан күрсәткечләр	2021	2022	2023	2024	2025
1	Яңа федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә белем алучы гомуми белем бирү оешмалары укучыларының чагыштырма авырлыгын арттыру	100	100	100	100	100
2	Гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санында 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен арттыру	18	20	22	24	25
3	Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча укучылар санының чагыштырма күләмен гомуми белем бирү программалары буенча укучыларның гомуми санында арттыру	46	47	48	49	50
4	Математикадан урта баллы белән дәүләт (муниципаль) гомуми белем бирү оешмаларында бердәм дәүләт имтиханы (алга таба - БДИ) нәтижәләре	60,0	60,5	61,0	61,5	62,0
5	рус теле буенча урта баллы булган дәүләт (муниципаль) гомуми белем бирү оешмаларында БДИ нәтижәләре, баллар	75,6	76,0	76,5	77,0	77,5
6	Югары баскычтагы укучыларның 10 - 11 нче сыйныф укучыларының гомуми саныннан профильле белем алуын арттыру	46	50	55	60	65
7	9 нчы сыйныф укучыларының профиль алды белеме белән колачлануын саклап калу	100	100	100	100	100
8	Гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең федераль дәүләт белем бирү стандартларына туры китереп эшләү өчен квалификацияләрен һәм (яисә) һөнәри белемнәрен арттырган өлеше, гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең гомуми санына карата артуы	66,0	98,0	100	100	100
9	Заманча таләпләргә туры килә торган муниципаль гомуми белем бирү оешмалары өлешен, муниципаль гомуми белем бирү оешмалары санын арттыру	78,0	80,0	81,0	82,0	83,0
11	Заманча таләпләргә туры килә торган муниципаль гомуми белем бирү оешмалары өлешен, муниципаль гомуми белем бирү оешмалары санына карата арттыру, %	100	100	100	100	100
12	Ата-ана тәрбиясенә һәм психологик белемнең төрле рәвешләрендә колачланган, шулай ук гомуми белем бирү мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, форумнарда катнашучы ата-аналар өлеше, %	95	96	97	98	100

13	бердәм дэүлэт имтиханында катнашкан гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар саныннан бердәм дэүлэт имтиханын тапшырган затлар өлеше, %	100	100	100	100	100
14	Уртача гомуми белем турында аттестат алмаган мәктәп укучылары саны, чел.	0	0	0	0	0
15	«Дэүлэт һәм муниципаль идарә», «Менеджмент», «Персонал белән идарә» программалары буенча яңадан эзерлек узган мэгариф учреждениеләре житәкчеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
16	Белем бирү һәм финанс-хужалык эшчәнлеге турында халык алдында хисап (массакуләм мэгълүмат чараларында, Интернет челтәрәндә) бастырып чыгарылган мэгариф учреждениеләре өлеше, үз-үзәңне тикшерү турында хисап, %	100	100	100	100	100
17	Интернет челтәрәндә даими яңартыла торган үз сайтлары булган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
18	Муниципаль, региональ, федераль дәрәжәдәге методик инновацион, стажировка мэйданчыклары булган мэгариф оешмалары өлеше, %	20,0	21,0	22,0	23,0	25,0
19	Белем бирү хезмәтләренәң сыйфатын канәгатьләндерү буенча ата-аналардан сорашып белешүләр үткәрү (елга сораштырулар саны)	1	1	1	1	1
20	Мәктәпнең үз эчәндә белем бирү сыйфатын бәяләү системасы булган мәктәпләр өлеше, %	75	85	90	95	100
21	Һөнәри өстенлекләр турында мониторинг узучы 7-10 сыйныф укучылары өлеше, кл.	9	7-8	7-9	7-10	7-10
22	Муниципаль белем бирү учреждениеләренәң педагогик хезмәткәрләре штатлары комплектациясе, %	100	100	100	100	100
23	Беренче һәм югары категориягә ия булган педагогик хезмәткәрләренәң өлеше, %	74,4	74,5	76,0	76,5	77,0
24	Муниципаль, төбәк һәм федераль дәрәжәдәге педагогик осталык бәйгеләрендә катнашучы педагогик хезмәткәрләр өлеше	10	11	12	13	15
25	Милли мэгариф буенча инновацион эшчәнлек проблемалары буенча шәһәр укыту семинарларында, түгәрәк өстәлләрендә катнашучы педагоглар саны, чел.	85	85	90	90	90
26	Милли мэгариф буенча инновацион эшчәнлек проблемалары буенча шәһәр укыту семинарларында, түгәрәк өстәлләрендә катнашучы педагоглар саны, %	49,0	49,5	50,0	50,5	51,0
27	Балаларны ана телендә укыту һәм тәрбияләү белән тәэмин итү (чув.һәм б.) %	19,5	20,0	21,3	21,5	22,0

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮНЕ НИГЕЗЛӘУ

Жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслау 647806,0 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән бюджет ассигнованиеләрен исәпкә алып, 630796,0 мең сум һәм өстәмә 17010,0 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2021 елда – 127063,1 мең сум;
2022 елда – 128 299,8 сум;
2023 елда – 129 548,7 мең сум;
2024 елда – 130 810,0 мең сум;
2025 елда – 132084,3 мең сум;

Бюджет ассигнованиеләре күләме турында:

2021 елда – 123661,1 мең сум;
2022 елда – 124 897,72. сум;
2023 елда – 126146,7 мең сум;
2024 елда – 127408 мең сум;
2025 елда – 128682,26 мең сум;

Жирле бюджеттан өстәмә акча:

2021 елда – 3402,0 мең сум;
2022 елда– 3402,0 мең сум;
2023 елда – 3402,0 мең сум;
2024 елда– 3402,0 мең сум;
2025 елда – 3402,0 мең сум;

**«2021-2025 ЕЛЛАРГА ТӘРБИЯ ҺӘМ ӨСТӘМӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ»
ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ**

Ярдәмче программаның исеме	Инвалид балаларга белем бирүне дә кертеп, тәрбия һәм өстәмә белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен 2021-2025 елларга арттыру (алга таба – ярдәмче программа)
Ярдәмче программа заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Ярдәмче программаның максаты	Россиянең югары әхлаклы, җаваплы, инициативалы һәм компетентлы гражданы барлыкка килүгә һәм үсешенә тәрбия, социаль-педагогик ярдәм күрсәтү, балаларга өстәмә белем бирү системасында белем бирү программаларын модернизацияләү, уку нәтижеләренең заманча сыйфатына һәм социальләштерү нәтижеләренә ирешүгә юнәлдерелгән
Ярдәмче программаның бурычлары	<p><u>Шәхси мәдәният формалаштыру өлкәсендә:</u></p> <p>традицион әхлакый җайланмалар һәм әхлакый нормалар, өзлексез белем бирү, үз-үзенә тәрбияләү һәм универсаль рухи-әхлакый компетенция нигезендә рухи үсешкә сәләт формалаштыру – «яхшырак булырга»;</p> <p>әхлакылыкны ныгыту, шәхеснең (намус) әхлакый үзәгін формалаштыру);</p> <p>өйрәнүләренә әхлакый мәгънәсе, социаль юнәлешле һәм иҗтимагый файдалы эшчәнлек формалаштыру;</p> <p>укучыларга игелек һәм явызлык, гадел һәм гадел, гадел һәм гадел, игелек һәм кимчелек, тиешле һәм ярамый торган тәртип турында традицион күзаллаулар белән билгеләнә торган әхлакый тәртипне формалаштыру;</p> <p>укучылар тарафыннан Россия халыкларының төп милли кыйммәтләрен, рухи традицияләрен үзләштерү;</p> <p>укучыларда уңай әхлакый бәя, үз-үзенә хөрмәт итү һәм тормыш оптимизмын ныгыту;</p> <p>эстетик ихтыяжларны, кыйммәтләрен һәм хисләрен үстерү;</p> <p>үзенең әхлакый позициясен ачыктан-ачык белдерү һәм яклау сәләтен үстерү;</p> <p>мөстәкыйльлекне үстерү;</p> <p>хезмәт сөючәнлекне үстерү;</p> <p>киләчәк һөнәри сайлауның әхлакый әһәмиятен аңлау;</p> <p>яшүсмерләрдә кеше тормышының кыйммәтләрен аңлау;</p> <p>экологик культура, сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвешен формалаштыру.</p> <p><u>Социаль мәдәниятне формалаштыру өлкәсендә:</u></p>

Россия гражданлык тәңгәллеген формалаштыру (гаилә әгъзасы, мәктәп коллективы, территорияль-мәдәни жәмгыять, этник берләшмә, Россия гражданлык милләтенең тәңгәлlege);
Россиягә ышанычны, Ватан өчен шәхси җаваплылык хисе ныгыту;
патриотизм һәм гражданлык бердәмлеген үстерү;
развитие навыков и умений организации и шәхси һәм социаль әһәмиятле проблемаларны хәл итүдә педагоглар, яшьтәшләре, ата-аналар, өлкән һәм кечкенәләр белән хезмәттәшлекне гамәлгә ашыру;
яшүсмерләрдә уңышлы социальләштерү күнекмәләрен формалаштыру;
яшүсмерләрдә уңышлы социальләштерү күнекмәләрен формалаштыру;
башка кешеләргә, гражданлык жәмгыятье институтларына, дәүләткә ышанычны ныгыту, игелеклелек һәм эмоциональ ярдәмчеллекне үстерү, башка кешеләргә аңлау һәм ярдәм итү, башка кешеләргә ярдәм күрсәтү тәҗрибәсен алу;
гуманистик һәм демократик кыйммәтләренә үзләштерү;
Россиянең традицион диннәренә һәм дини оешмаларына, башка кешеләрнең дингә һәм дини карашларына аңлы һәм ихтирамлы мөнәсәбәт формалаштыру;
этникара аралашу культурасын формалаштыру, Россия халыклары вәкилләренең мәдәни, дини традицияләренә, яшәү рәвешенә хөрмәт тәрбияләү.
Гаилә культурасын формалаштыру өлкәсендә:
Россия жәмгыятье нигезе буларак гаиләгә мөнәсәбәтне ныгыту;
кешенең тотрыклы һәм уңышлы үсеше өчен гаиләнең әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру;
укучының ата-аналарына карата ихтирамлы мөнәсәбәтне ныгыту, өлкән һәм кече яшьтәге кешеләргә карата аңлы, кайгыртучан мөнәсәбәтне ныгыту;
гаилә тормышының әхлакый кыйммәтләрен үзләштерү;
үз гаиләсенең социаль-психологик иминлеге турында кайгыртуның башлангыч тәҗрибәсен формалаштыру;
Россия Федерациясенең күпмилләтле халкына карауның нигезе буларак гаиләнең һичшиксез кыйммәтен аңлау;
кеше тормышына сакчыл караш, нәсел дәвам итү турында кайгырту;
үз гаиләсенең традицияләрен, үз халкының, Россиянең

	<p>башка халыкларының мэдәни-тарихи һәм этник традицияләрен белү.</p> <p><u>Өстәмә белем бирү өлкәсендә:</u></p> <p>балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлеген яңарту;</p> <p>балаларга сәнгать-эстетик юнәлештәге өстәмә белем бирү буенча муниципаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү;</p> <p>балаларга өстәмә белем бирү системасында Ватан педагогикасының иң яхшы традицияләрен саклап калу һәм дәвам итү;</p> <p>өстәмә белем бирү системасының кадрлар потенциалын камилләштерү, бала шәхесенә гармонияле үсеш өлкәсендә педагогик эшчәнлекнең һөнәри дәрәжәсен күтәрү;</p> <p>балалар һәм яшүсмерләрдә физик яктан камилләшүгә һәм сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяж формалаштыру, массакүләм спортны һәм югары казанышлар спортын үстерү;</p> <p>балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләренен матди-техник базасын үстерү.</p>
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021 - 2025 еллар
Ярдәмче программаның еллар һәм чыганаclar буенча бүлеп бирелгән финанслау күләме	<p>Подпрограмма чараларын финанслау күләме жириле бюджет акчалары исәбеннән 10549,12 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:</p> <p>2021 елда – 2103,3 мең сум;</p> <p>2022 елда – 2106,45 мең сум;</p> <p>2023 елда – 2109,81 мең сум;</p> <p>2024 елда – 2113,11 мең сум;</p> <p>2025 елда – 2116,45 мең сум;</p>
Подпрограмманың максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары)	<p>Ярдәмче программа чараларын 2025 елга гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>балаларга өстәмә белем бирү программалары белән колачланган балаларның 5-18 яшьләрдәге балалар һәм яшьләренә гомуми саны 100%ка кадәр арттыру;</p> <p>балаларга өстәмә белем бирү мәгариф оешмаларының 30 яшькә кадәрге педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма санын гомуми санына карата 25 %ка кадәр арттыру;</p> <p>дәрестән тыш һәм мәктәптән тыш эшчәнлекнең төрле рәвешләрендә эшләүче балалар һәм яшүсмерләр санын 90 %ка кадәр арттыру;</p> <p>актив тормыш позициясен, мөстәкыйльлек һәм ижади инициативаны, балалар ижтимагый берләшмәләре,</p>

	яшьләр үзидарә органнары эшчәнлегенә, социаль әһәмиятле эшчәнлеккә жәлеп ителгән балалар саны 90 %ка кадәр арттыру;
	фестивальләр, конкурслар, олимпиадаларда катнашучы мәктәп яшендәге балаларның чагыштырма санын 77%ка кадәр арттыру;
	сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәпләрнең чагыштырма авырлыгын 85 %ка кадәр арттыру;
	физкультура-спорт секцияләрендә шөгыйльләнүче укучыларның чагыштырма санын 67 %ка кадәр арттыру

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ӨЛКӘСЕН ТАСВИРЛАУ

Әлеге ярдәмче программа укучыларның тәрбия, уку, укудан тыш, Социаль әһәмияткә ия эшчәнлеген үз эченә алган, Россиянең күпмилләтле халкының рухи идеаллары, база милли кыйммәтләре, мәктәпләрнең, гаиләләрнең һәм иҗтимагый тормышның башка субъектларының уртак социаль-педагогик эшчәнлегендә тормышка ашырыла торган традицион әхлакый нормаларга нигезләнгән мәктәп тормышының әхлакый тәртибен формалаштыруны күздә тотта.

Ярдәмче программа укучыларның рухи-әхлакый үсешен һәм тәрбиясен, социализациясен, һөнәри ориентациясен тәмин итүгә, экологик культураны, сәламәт һәм имин яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән.

Ярдәмче программа укучыларны гаилә, мәктәп, авыл, шәһәр, район, республика, Россиянең реаль социаль, экологик, мәдәни, икътисади һәм башка проблемаларын чишүгә иреккә һәм көчәннән килгәнчә жәлеп итүне күздә тотта.

Подпрограмма белем бирүнең һәм тәрбиянең кыйммәт юнәлешләрен: патриотизм, социаль теләктәшлек, гражданлык, традицион Россия диннәре, гаилә, хезмәт, иҗат, табигать, сәнгать, кешелек дөнъясы, һәм ул Россия халкының күпмилләтле рухи һәм мәдәни традицияләрендә тамыр жәйгән үз иленең хәзергесе һәм киләчәге өчен җаваплылыкны үз шәхси буларак кабул итүче югары әхлакы, иҗади, компетентлы Россия гражданы булуын исәпкә алып төзелде.

Подпрограмма 2015-2025 елларга Татарстан Республикасында укучыларны тәрбияләүне үстерү стратегиясендә региональ шартлар үзенчәлекләрен һәм куелган бурычларны исәпкә ала: белем алучыларны тәрбияләү буенча жәмгыять, дәүләт һәм гаилә көчләрен берләштерү өчен шартлар тудыру; гомуми, һөнәри һәм өстәмә белем бирү оешмаларының бөтен инфраструктурасын үз эченә алган бердәм тәрбия системасын булдыру; гомуми, урта һәм өстәмә белем бирү системасында тәрбия эшчәнлегенең нәтиҗәлелеген арттыру; авыр тормыш хәлендә калган аз керемле, имин булмаган гаиләләрдәге балаларны, аларның әхлакый үзбилгеләнешен һәм конструктив үзүсешен уңышлы социальләштерүгә социаль-педагогик ярдәм күрсәтү системасын булдыру; белем бирү оешмасының гаилә белән үзара хезмәттәшлеген үстерү, ата-аналар тулы хокуклы субъекты булган тулы бер белем бирү процессын формалаштыру; укучыларның уңышлы социализацияләнүенә һәм белем бирү, мәдәни, спорт, фәнни һәм башка оешмаларның тәрбия мөмкинлекләрен

интеграциялуга ярдәм итүче социомәдәни инфраструктура формалаштыру; гражданнарның төбәк һәм федераль дәрәжәдә социаль әһәмиятле проблемаларны бергәләп хәл итүгә әзерлекләрен формалаштыру; белем бирүнең сыйфатын күтәрү, укучыларда гомуми һәм һөнәри белем алуға мотивацияне ныгыту, жәмгыятьтә һәм һөнәрдә үз-үзегне үстерү юлы белән белем бирүнең сыйфатын күтәрү; балалар һәм яшьләр арасында тискәре күренешләрнең сизелерлек кимүе.

Нурлат муниципаль районында 1 өстәмә белем бирү оешмасы эшли. Тәрбияләнүчеләр саны 3902 кеше тәшкил итә (гомуми санның 64,9% ы). Өстәмә белем бирү шулай ук гомуми белем бирү оешмалары базасында гамәлгә ашырыла, анда укучыларның 35% тан артыгы белән кызыксынулар буенча берләшмәләр эшли.

Балаларның техник ижатын үстерү өчен шартлар тудыру буенча эш актив дәвам итә. «Дәрестән соң эшләүче мәктәп» республика проектының гамәлгә ашыру кысаларында техник ижатның база мәйданчыгы статусы 2 белем бирү оешмасына бирелде.

Подпрограмма мәгариф бүлеге, мәгариф оешмалары һәм өстәмә белем бирү оешмалары тарафыннан укучылар гаиләләре, социализациянең башка субъектлары — социаль партнерлар белән даими элементдә һәм тыгыз хезмәттәшлектә тормышка ашырыла.

Әмма өстәмә белем бирү системасы эшчәнлегендә уңай тенденцияләр белән беррәтгән проблемалар да бар.

Күпчелек уку йортларының матди-техник базасы бүген житди борчу тудыра:

- уку процессының техник жиһазланышының түбән дәрәжәсе (компьютерлар, аудио-, видеотехниканың житәрлек булмавы);
- балаларга өстәмә белем бирү программаларының житәрлек дәрәжәдә булмавы;
- республиканың мәдәни-тарихи мирасын саклауга юнәлдерелгән программаларга ихтыяж зур түгел.

Педагог-оештыручылар ставкаларын киметү балалар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан гамәлгә ашырыла торган программалар һәм проектлар саны кимүгә китерә, бу әлеге берләшмәләрнең үсешенә тискәре йогынты ясый.

Тәрбия, социальләштерү һәм өстәмә белем бирүне үстерүнең өстенлекле юнәлешләре булырга тиеш:

- фәнни-техник, фәнни-тикшеренү ижатын үстерү;
- физкультура-массакүләм эш һәм спорт-сәламәтләндерү эшен үстерү;
- гражданлык-патриотик тәрбия бирү, балалар хәрәкәтен үстерү программаларын гамәлгә ашыру.

Креативлыкны үстерү һәм теләсә кайсы өлкәдә ижатка тарту хупланачак. Шулай ук вакытта белем бирү процессында заманча мәгълүмати технологияләргә куллануның нәтижәләгән сыйфатлы арттыру тәмин ителәчәк һәм бу максатларда мәктәп һәм балалар китапханәләренең функцияләре киңәйтеләчәк, кулланучыларны электрон мәгълүмат ресурсларын да кертеп, барлык мәгълүмат төрләрен нәтижәле куллануырга этәрә торган функцияләргә киңәйтеләчәк.

Подпрограмманы гамәлгә ашырганда, түбәндәгеләр белән бәйлә хәвәф-хәтәрләр барлыкка килергә мөмкин:

- Ярдәмче программа белән идарә итүдәге житешсезлекләр;

- белем бирү оешмаларының Подпрограмма чараларын эзлекле гамәлгә ашыруда кызыксынучанлыгы булмау.

Моннан тыш, ярдәмче программаны гамәлгә ашыру барышына түбәндәге куркынычлар сизелерлек йогынты ясарга мөмкин:

- программа чараларын финанслауны киметү мөмкинлеге белән бәйле макроикътисадый хәтәр;
- өстәмә белем бирү системасы үсешенә норматив-хокукий ярдәм күрсәтү белән бәйле хәвеф-хәтәрләр.

Барлыкка килгән проблемаларны хәл итү өчен ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашырганда барлыкка килергә мөмкин булган тискәре нәтижәләргә булдырмау буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыру тәкъдим ителә: Подпрограмма чараларын тормышка ашыруда катнашучылар - гомуми белем бирү оешмалары, мәдәният учреждениеләре, спорт мәктәпләре һәм әлеге оешмаларның бүлекләре арасында ныклы элементләр урнаштыру зарур.

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Ярдәмче программаның максаты-Россиянең югары әхлаклы, жаваплы, инициативалы һәм компетентлы гражданын тәрбияләү, социаль-педагогик ярдәм күрсәтү, балаларга өстәмә белем бирү системасында белем бирү программаларын модернизацияләү, уку нәтижәләрен һәм социальләштерү нәтижәләренә заманча сыйфатка ирешүгә юнәлдерелгән.

Ярдәмче программа түбәндәге бурычларны хәл итә:

Шәхси мәдәният формалаштыру өлкәсендә:

- традицион әхлакый жайланмалар һәм әхлакый нормалар, өзлексез белем бирү, үз-үзеңне тәрбияләү һәм универсаль рухи-әхлакый компетенция нигезендә рухи үсешкә сәләт формалаштыру – «яхшырак булырга»;
- әхлакылыкны ныгыту, шәхеснең (намус) әхлакый үзаңын формалаштыру);
- өйрәнүләренәң әхлакый мәгънәсе, социаль юнәлешле һәм ижтимагый файдалы эшчәнлек формалаштыру;
- укучыларга игелек һәм явызлык, гадел һәм гадел, гадел һәм гадел, игелек һәм кимчелек, тиешле һәм ярамый торган тәртип турында традицион күзаллаулар белән билгеләнә торган әхлакый тәртипне формалаштыру;
- укучылар тарафыннан Россия халыкларының төп милли кыйммәтләрен, рухи традицияләрен үзләштерү;
- укучыларда уңай әхлакый бәя, үз-үзеңне хөрмәт итү һәм тормыш оптимизмын ныгыту;
- эстетик ихтияжларны, кыйммәтләргә һәм хисләргә үстерү;
- үзенең әхлакый позициясен ачыктан-ачык белдерү һәм яклау сәләтен үстерү;
- мөстәкыйльлекне үстерү;
- хезмәт сөючәнлекне үстерү;
- киләчәк һөнәри сайлауның әхлакый әһәмиятен аңлау;
- яшүсмерләрдә кеше тормышының кыйммәтләрен аңлау;
- экологик культура, сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвешен формалаштыру.

Социаль мәдәниятне формалаштыру өлкәсендә:

Россия гражданлык тәңгәллеге формалаштыру (гаилә эгзасы, мәктәп коллективы, территориаль-мәдәни жәмгыять, этник берләшмә, Россия гражданлык милләтенен тәңгәлlege);

Россиягә ышанычны, Ватан өчен шәхси жаваплылык хисе ныгыту;

патриотизм һәм гражданлык бердәмлеген үстерү;

развитие навыков и умений организации и шәхси һәм социаль әһәмиятле проблемаларны хәл итүдә педагоглар, яшьтәшләре, ата-аналар, өлкән һәм кечкенәләр белән хезмәттәшлекне гамәлгә ашыру;

яшүсмерләрдә уңышлы социальләштерү күнекмәләрен формалаштыру;

яшүсмерләрдә уңышлы социальләштерү күнекмәләрен формалаштыру;

башка кешеләргә, гражданлык жәмгыяте институтларына, дәүләткә ышанычны ныгыту, игелеклелек һәм эмоциональ ярдәмчеллекне үстерү, башка кешеләргә аңлау һәм ярдәм итү, башка кешеләргә ярдәм күрсәтү тәҗрибәсен алу;

гуманистик һәм демократик кыйммәтләрен үзләштерү;

Россиянең традицион диннәренә һәм дини оешмаларына, башка кешеләренен дингә һәм дини карашларына аңлы һәм ихтирамлы мөнәсәбәт формалаштыру;

этникара аралашу культурасын формалаштыру, Россия халыклары вәкилләренен мәдәни, дини традицияләренә, яшәү рәвешенә хөрмәт тәрбияләү.

Гаилә культурасын формалаштыру өлкәсендә:

Россия жәмгыяте нигезе буларак гаиләгә мөнәсәбәтне ныгыту;

кешенен тотрыклы һәм уңышлы үсеше өчен гаиләнең әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру;

укучының ата-аналарына карата ихтирамлы мөнәсәбәтне ныгыту, өлкән һәм кече яшьтәге кешеләргә карата аңлы, кайгыртучан мөнәсәбәтне ныгыту;

гаилә тормышының әхлакый кыйммәтләрен үзләштерү;

үз гаиләсенен социаль-психологик иминлеге турында кайгыртуның башлангыч тәҗрибәсен формалаштыру;

Россия Федерациясенен күпмилләтле халкына карауның нигезе буларак гаиләнең һичшиксез кыйммәтен аңлау;

кеше тормышына сакчыл караш, нәсел дәвам итү турында кайгырту;

үз гаиләсенен традицияләрен, үз халкының, Россиянең башка халыкларының мәдәни-тарихи һәм этник традицияләрен белү.

Өстәмә белем бирү өлкәсендә:

балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлеген яңарту;

балаларга сәнгать-эстетик юнәлештәге өстәмә белем бирү буенча муниципаль хезмәтләренен сыйфатын күтәрү;

балаларга өстәмә белем бирү системасында Ватан педагогикасының иң яхшы традицияләрен саклап калу һәм дәвам итү;

өстәмә белем бирү системасының кадрлар потенциалын камилләштерү, бала шәхесенен гармонияле үсеше өлкәсендә педагогик эшчәнлекнең һөнәри дәрәжәсен күтәрү;

балалар һәм яшүсмерләрдә физик яктан камилләшүгә һәм сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяж формалаштыру, массакүләм спортны һәм югары казанышлар спортын үстерү;

балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләренен матди-техник базасын үстерү.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ

Чараның исеме	Үтәү вакыты	Жаваплы башкаручы	Финанс лау күләме	Чыгана клары
Норматив-хокукый юнәлеш				
Район мәгариф оешмаларының норматив-хокукый базасы торышына тәрбия һәм өстәмә белем бирү мәсьәләләрендә мониторинг үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Психологик-педагогик һәм медик-социаль ярдәмгә мохтаж муниципаль бюджет гомуми белем бирү оешмалары (ППМС-үзәкләр) эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен норматив-хокукый база камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Ведомствоара хезмәттәшлекне гамәлгә ашыруда норматив-хокукый база камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
каникуллар чорында балаларның ялын һәм мәшгульлеген оештыру буенча норматив-хокукый базаны камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Балигъ булмаганнар арасында күзәтүчесезлекне һәм хокук бозуларны профилактикалау буенча норматив-хокукый база камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Балалар һәм яшьләр берләшмәләре һәм оешмалары эшчәнлеген оештыру һәм методик тәэмин итү буенча норматив-хокукый база камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
2015-2016 елларда район смотрлары, конкурслары һәм фестивальләре нигезләмәләрен эшләү	2021-2025	Отдел образ, ЦДТ, ОО	-	-
Төрле төрдәге мәгариф оешмаларының тәрбия эшчәнлегенә сыйфаты һәм нәтижәләгә критерийларын керту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Районның һәм шәһәрнең гомуми белем бирү оешмалары каршындагы балалар ижтимагый берләшмәләренең беренчел коллективлары, «Яңа буын» балалар ижтимагый оешмалары активистларының район советы эшчәнлеген хокукый базасын үстерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Тәрбия өлкәсендәге педагогик кадрлар эшчәнлеген методик ярдәм күрсәтү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Укучыларны тәрбияләүгә (уңышлы социальләштерүгә) социаль-педагогик ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыру буенча ведомствоара хезмәттәшлекне оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Төрле төрдәге мәгариф оешмаларының тәрбия эшчәнлегенә нәтижәләгәнә мониторинг	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ,	-	-

оештыру һәм уздыру. Тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәсендә мәгариф оешмалары рейтингы		мәктәпләр		
Балалар һәм яшүсмерләр арасында асоциаль күренешләрне профилактикалау буенча яңа методикалар һәм технологияләр керту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Укучыларның, тәрбияләнүчеләрнең сәламәтлеге культурасын мотивацияләүне формалаштыру буенча инновацион тәҗрибә керту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Белем бирү оешмаларының барлык типтагы житәкче һәм педагогик хезмәткәрләренең конкурсларда, тәрбия юнәлешендәге грантларда катнашуы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Барлык типтагы мәгариф оешмаларының житәкче һәм педагогик хезмәткәрләренең тәрбия һәм өстәмә белем бирү мәсьәләләре буенча квалификация күтәрү курсларында катнашуы	2021-2025	Отдел образ, ЦДТ, ОО	-	-
Педагогларның, сыйныф житәкчеләренең эш тәҗрибәсен гомумиләштерү һәм тарату, тәрбия һәм өстәмә белем бирү мәсьәләләре буенча	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Мәгариф оешмалары педагоглары һәм белгечләре өчен тәрбия мәсьәләләре буенча укыту семинарлары һәм тренинглары үткәру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Район, республика, төбәк дәрәжәсендәге семинарларда, конференцияләрдә катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
«Елның сыйныф житәкчесе», «Ел педагог-психологы», «Елның өстәмә белем педагогы» конкурсында катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	20 мең сум.	Жирле бюджет
Балаларны һәм ата-аналарны тәрбия һәм өстәмә белем бирү мәсьәләләрендә жирле массакүләм мәгълүмат чараларында яктырту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Массакүләм мәгълүмат чараларын мәгариф оешмаларында, өстәмә белем бирү учреждениеләрендә, мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбия эшчәнлеген оештыруның алдынгы тәҗрибәсен күрсәтүгә җәлеп итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Тәрбия юнәлешендәге мәгариф оешмалары сайтларының бүлекләре конкурсы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Заманча мәгълүмати-коммуникацион технологияләр кулланып, класстан тыш чаралар үткәру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Район, республика, Бөтенроссия фестивальләре, конкурсларында жиңүчеләр турында мәгълүматлар банкын формалаштыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Өстәмә белем бирү				
Балаларга өстәмә белем бирүнең заманча сыйфатын, үтемлелеген һәм нәтиҗәлелеген тәэмин итү .	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Өстәмә белем бирү эчтәлеген, оештыру формаларын, методларын һәм технологияләрен яңарту.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-

Балаларга өстэмэ белем бирүнең күппрофильле учреждениеләрендә техник ижат берләшмәләрен үстерү .	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Техник ижат берләшмәләренең матди-техник базасын ныгыту. Техник ижатны үстерү буенча база мәйданчыкларының актив эшләве	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	Грант 60 мең сум	Мәгариф министрлыгы
Балаларга өстэмэ белем бирү программаларын тормышка ашыруда заманча санлы технологияләр һәм электрон белем бирү ресурсларыннан файдалану.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Нурлат районында яшәүче халыклар телләрендә эшләүче мәгариф учреждениеләрендә эш оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Әхлакый хисләр, инанулар, этик аң тәрбияләү				
Туган як тарихы буенча укучыларны рухи-әхлакый тәрбияләү буенча чаралар: класстан тыш эштә танып-белү циклын оештыру, шәһәр буйлап экскурсияләр, уеннар, рәсем конкурслары, телдән журналлар һ. б.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Традицион эшләр һәм бәйрәмнәр үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
"Экстремизмга юк" айлыгы уздыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Әтиләр Советы эшен оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Төрле мәдәният оешмалары балаларының спектакльләрен карауны оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
«Мөстәкыйль балалар» республика проектында катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	Грант 30 мең сум.	Мәгариф министрлыгы
Гражданлык, ватанпәрвәрлек тәрбияләү, кеше хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына хөрмәт				
Шәһәрнең, районның, ТРның, РФнең мәдәни-тарихи традицияләрен дәвам итүгә нигезләнган һәм тарихи даталарга багышланган чаралар үткәрү, туган якны өйрәнү чаралары үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Бөтенроссия, халыкара фестиваль-конкурсларда, яшьләр-патриотик акцияләрдә, слетларда, ярышларда, профиль сменаларында, жыемнарда укучыларның катнашуы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
"Мин - Россия гражданы" хәрби-патриотик айлыгы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Мәктәп музейларын үстерү һәм камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	Грант (60 мең сум)	Мәгариф министр

				лығы
Укучыларда туган телгә мэхэббэт тәрбиялүгә, Татарстан Республикасы дәүләт телләре статусына һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләренә хөрмәт тәрбиялүгә ярдәм итә торган чаралар циклын үткәрү; коммуникатив функцияләренә һәм Тел функцияләренә этикетик рәвешләрен үзләштерү: рус һәм татар теле буенча олимпиадалар; Татарстан халыклары мәдәниятләрендә әдәплелек һәм кунакчыллык ритуаллары викториналары һ. б.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
«Күңелле карусель» фестивален уздыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	50 мең сум	Жирле бюджет
Социаль җаваплылык һәм компетентлык тәрбияләү				
Гаиләдә бала өстендә кылына торган телсә кайсы формада көч куллануны бетерү максатыннан ата-аналар белән агарту һәм консультатив эш	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Укучыларны конфликтлы ситуацияләрдән чыгуның конструктив ысулларына өйрәтү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
ТР мәгариф оешмаларының балалар ижтимагый оешмалары һәм укучыларның жирле үзидарә органнары «Инициатива» фестивалендә катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Республика балалар рәсемнәре һәм коррупциягә каршы юнәлешле плакатлар конкурсында катнашу «Намуслы яшәү кирәк!»	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Башлангыч, урта һөнәри белем бирү учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәпләре, өстәмә белем бирү учреждениеләре укучылары һәм студентлары житештергән авыл хужалыгы продукцияләрен сату-алу республика ярминкәсендә катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Активистлар, өстәмә белем бирү лидерлары, ижади конкурсларда һәм фестивальләрдә жинүчеләр һәм призерлар, аз керемле һәм күп балалы гаиләләрдә тәрбияләнүче балалар өчен муниципаль Яңа ел чыршысы үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	150 т.р.	Жирле бюджет
Мәктәп яны лагерьлары эшен оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	3417,42	Респ. бюджеты
Матурлыкка кыйммәтле мөнәсәбәт тәрбияләү, эстетик мәдәният нигезләрен формалаштыру				
"Брейн-ринг" район интеллектуаль танып белү уены	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Укучыларның конкурсларда, грантларда, ижади юнәлештәге фестивальләрдә катнашуы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-

Укучыларны инновацион эшчәнлеккә һәм фәнни-техник ижатка жәлеп итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Борынгы Болгар шәһәре турында «Болгар шәһәренең тарихи-археологик комплексы» рәсемнәр һәм фотоэшләр республика конкурсында һәм «Зөя утрау-шәһәрлегенң мәдәни-табигый ландшафты» Зөя утрау-шәһәрлеге турында бәйгедә катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
«Йолдызлык - Йолдызлык» Республика телевизион фестивалендә катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	60 мең сум	Жирле бюджет
<i>Хезмәт сөючәнлекне тәрбияләү, белем алуга, хезмәткә һәм тормышка аңлы, иҗади мөнәсәбәт, һөнәрне аңлы сайлауга әзерлек</i>				
Эшлекле уен-тренинг "Бизнесны алга этәрү"	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Уку урыннары ярминкәсе «Белем. Карьера. Ял»	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Хезмәт һәм ял лагерьларын оештыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	263,340	Респ. бюджеты
<i>Экологик культураны, сәламәт һәм имин яшәү рәвешен тәрбияләү</i>				
ППМСцта яшүсмерләрнең бәйле үз-үзләрен тотышын профилактикалау мәсьәләләре буенча консультатив кабул итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Балаларда һәм укучыларда спортның милли төрләренә күнегү һәм татарстанлыларның - һәвәскәрләрнең һәм профессионалларның югары спорт казанышлары үрнәкләре белән танышу нигезендә сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләрен тәрбияләү чаралары: балалар-яшүсмерләр спорт ярышлары; спорт мастерлары һәм тренерлары белән очрашулар; «Сабантуй» уеннарын оештыру; физик культураны һәм спортны үстерүдә республика традицияләре һәм казанышлары турында әңгәмәләр	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Бөтенроссия, республика, район акцияләрендә, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга юнәлдерелгән ярышларда укучыларның катнашуы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
«Хезмәткә һәм оборонага әзер» Бөтенроссия физкультура-спорт комплексының икенче этабын гамәлгә ашыру мониторингы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Спорт заллары өчен жиһазлар һәм инвентарьлар яңарту	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	400 мең сум	Жирле бюджет
Балаларны кайнар туклану белән тәэмин итү мониторингы	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-

Укучыларның туклануын оештыру буенча ин яхшы мәктәп ашханәсенә еллык конкурслар үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	120 мең сум	-
Мәгариф учреждениеләренә медицина блокларының матди-техник базасын камилләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	800т.р.	Жирле бюджет
Экологик культураны формалаштыруга юнәлдерелгән бөтенроссия, республика, район акцияләрендә, чараларда катнашу	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Куркынычсызлык паспортларын (техник, электр, янғын куркынычсызлыгы, террорчылыкка каршы саклану, юл хәрәкәте) рәсмиләштерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Мәгариф оешмаларында хезмәт шартларын һәм укуны махсус бәяләү үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	100 мең сум	Жирле бюджет
Балаларны гадәттән тыш хәлләрдән яклау көннәрен үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	30 мең сум	Жирле бюджет
Яшь янғын сүндерүчеләр дружиналары эшен оештыру, яшь инспекторлар хәрәкәтен матди техник тәмин итү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	50 мең сум	Жирле бюджет
Балалар куркынычсызлыгы буенча (ГО ГХС, ЮХИДИ, ЭЭМ һ. б.) уртақ акцияләр уздыру максатларында ведомствоара хезмәттәшлекне үстерү.	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Авыр тормыш хәлендә булган балаларга ярдәм итү				
Авыр тормыш хәлендә калган, социаль куркыныч хәлдә калган гаиләләрне алдан ачыклау	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Белем бирү учреждениеләрендә гаилә иминлеген профилактикалау буенча тренингләр һәм семинарлар үткәрү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Социаль куркыныч хәлдә булган балаларның бердәм банкын формалаштыру	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-
Хокук саклау хәрәкәтен үстерү	2021-2025	Мәгариф бүлеге, БИҮ, мәктәпләр	-	-

«2021-2025 елларга өстәмә белем бирүне үстерү» ярдәмче программасын тормышка ашыруны бәяләү индикаторлары

Подпрограмманы тормышка ашыруны бәяләү индикаторлары

№	Программа юнәлешләре буенча максатчан күрсәткечләр	2021	2022	2023	2024	2025
1	5-18 яшьләрдәге балалар һәм яшьләрнең гомуми санында балаларга өстәмә белем бирү программалары белән колачланган балалар өлешен саклап калу	100	100	100	100	100
2	Балаларга өстәмә белем бирү мэгариф оешмаларының 30 яшькә кадәрге педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгын гомуми санында 25 %ка кадәр арттыру	10	15	18	20	25
3	Дәрестән тыш һәм мәктәптән тыш эшчәнлекнең төрле рәвешләрендә эшләрүче балалар һәм яшүсмерләр санын арттыру	78	80	82	84	86
4	Актив тормыш позициясен, мөстәкыйльлекне һәм ижади инициативаны күрсәтүче балалар ижтимагый берләшмәләре, яшьләр үзидарәсе органнары эшчәнлегенә жәлеп ителгән балалар санын арттыру	88	89	89	89	90
5	Фестивальләр, конкурслар, олимпиадалар үткәргән мәктәп яшендәге балаларның чагыштырма авырлыгын арттыру	69	71	73	75	77
6	Сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәпләрнең чагыштырма өлешен арттыру	77	78	80	82	85
7	Физкультура-спорт секцияләрендә шөгыйльләнүче укучыларның укучыларның гомуми санына карата чагыштырма өлешен арттыру	62	63	65	66	67
8	Педагогларның гомуми саныннан югары һөнәри белемле педагогик кадрлар өлеше, %	93	95	95	95	95
9	Контингентның сакланышы, %	98,7	99	99	100	100
10	Балаларны өстәмә белем белән, шул исәптән өстәмә белем белән тәэмин итү:					
	- техник һәм спорт-техник юнәлешле, %	29,2	31	34	34	34
	- туристик-туган якны өйрәнү юнәлешендә, %	6,8	7,5	8	8	8
	- экологик-биологик юнәлешле, %	4	5,4	6	6	6
	- сәнгать-ижат юнәлеше, %	39,2	42	45	45	45
	- башка юнәлешләр, %	20,7	18	16	14	14,
11	Нурлат районында яшәүче халыклар телләрендә өстәмә белем алган балалар өлеше, %	12	15	15	15	15

12	Конкурсларда, фестивальләрдә, конференцияләрдә, ярышларда һәм башка шундый чараларда, укучыларның гомуми санында катнаша торган укучылар саны %, шул исәптән: шәһәр күләмендә - кимендә 20%	-5	10	15	20	22,8
	Регион күләмендә – кимендә 10%	-6	8	10	12	14
	федераль, халыкара - кимендә 0,5% (мониторинг нәтижэләре буенча билгеләнә)	-2,4	2,5	2,5	2,7	3
13	Грантларда катнашуның нәтижәлегеге, берәмлек.	1	1	1	1	1
14	«Иң яхшы өстәмә белем бирү педагогы» республика грантлар конкурсында катнашу, кеше.	4	4	7	10	10
15	Тәрбия эше буенча тәрбияләнүнең актуаль проблемалары буенча квалификация күтәрү курслары, шул исәптән балалар лидерлыгы проблемасы буенча узган директорлар урынбасарлары өлеше%	46	48	49	52	54
16	Балалар һәм яшүсмерләр арасында асоциаль күренешләрне профилактикалау буенча яңа методикалар һәм технологияләр кертә торган мәгариф учреждениеләре өлеше, %	63	65	67	69	71
17	Тәрбия мәсьәләләре буенча педагоглар өчен укыту семинарлары һәм тренинглар уздыруда катнашучы мәгариф оешмалары өлеше (%)	50	55	60	65	70
18	Муниципаль мәгариф учреждениеләрендә гамәлгә ашырыла торган социаль эһәмиятле район проектлары саны, бер.	5	6	7	8	9
19	«Мөстәкыйль балалар» республика проектында катнашу, проектта катнашучылар саны	507	529	551	573	594
20	Мәгариф оешмалары базасында патриотик клублар эшенең нәтижәлегеге, конкурсларда катнашу %	70	75	80	85	90
21	Мәктәп музейларының төрле юнәлештәге актив эшен ачу һәм оештыру, мәктәпләр %	70	80	100	100	100
22	Татарстан Республикасы «Инициатива» мәгариф оешмаларының балалар ижтимагый оешмалары һәм укыту үзидарә органнары фестивале, катнашучы мәктәпләр%	33	35	35	35	35
23	Белем бирү оешмалары укучылары һәм студентлары өчен “Намуслы яшәргә кирәк!” дип исемләнгән Республика балалар рәсемнәре һәм коррупциягә каршы юнәлешле плакатлар конкурсының муниципаль этабы, мәктәпләрнең катнашу%	50	55	60	68	72
24	Укучылар һәм башлангыч, урта һөнәри	100	100	100	100	100

	белем бирү учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәпләре, өстәмә белем бирү учреждениеләре тарафыннан житештерелгән әйберләр һәм авыл хужалыгы продукциясен сату буенча республика ярминкәсендә катнашу, % мәктәпләрнең катнашу %					
25	Балалар хәрәкәтен үстерүгә юнәлдерелгән республика конкурсларында катнашу нәтижәсе	40/ 30	40/ 35	45/ 40	45/ 40	45/ 40
26	Балалар хәрәкәтендә укучыларны туплау, %	88	89	89	89	89
27	Төрле юнәлештәге конкурсларда белем бирү процессында барлык катнашучыларның катнашуын оештыру, %	70	75	80	85	90
28	«Хезмәткә һәм оборонага әзер» Бөтенроссия физкультура-спорт комплексын гамәлгә ашыруның нәтижәлегә, сәламәтлекнең төп төркемдәгеләр санына карата %	57	59	61	63	68
29	Экологик культураны формалаштыруга юнәлдерелгән бөтенроссия, республика, район акцияләрендә, чараларда катнашу, %	86	87	88	89	90
30	Укучыларның гомуми саныннан беренче һәм икенче төркем сәламәтлек булган балалар өлеше, %	67	67,5	68	69	70
31	Спорт берләшмәләрендә шөгьльләнүче укучылар өлеше, %	70	72	75	77	79
32	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга юнәлдерелгән бөтенроссия, республика, район акцияләрендә, ярышларда катнашучы укучылар өлеше, %	73	74	75	76	78
33	Укучыларны кайнар аш белән тәэмин итү, %	100	100	100	100	100
34	Укучыларны кайнар аш белән тәэмин итү, 2 тапкыр кайнар ризык белән тәэмин итү, %	65	70	70	70	70
35	Иминлек паспортлары булган мәктәпләрнең өлеше: кешеләр күпләп була торган урыннарда куркынычсызлык паспорты, куркынычсызлык паспорты (техник, электр-янгын куркынычсызлыгы, террорчылыкка каршы яклану), юл хәрәкәте иминлегә паспорты, %	100	100	100	100	100
36	Янгын сигнализациясе булган мәктәпләр өлеше, %	100	100	100	100	100
37	Гайлә иминлеген профилактикалау буенча семинарлар һәм тренингләр үткәрүдә катнашучы мәктәпләрнең өлеше (процент ягыннан), %	80	85	90	95	100
38	Авыр гайлә халендә булган гайләләргә социаль-куркыныч ситуациядә балаларга,	3,9	4	4,1	4,2	4,3

	гаилэлэргэ социаль-педагогик хезмэт күрсэтү мониторингы %					
39	Укучыларның гомуми саныннан Бөтенроссия олимпиадасы, интеллектуаль конкурслары, фәнни-гамәли конференцияләр этаплары жинүчеләре һәм призерлары өлеше, %	8,3	8,4	8,5	8,7	9
40	Республика, бөтенроссия һәм халыкара проектларда һәм программаларда катнашучы гомуми белем бирү учреждениеләренә чыгыштырма авырлыгы, %	58	61	63	66	70
41	Республика, бөтенроссия һәм халыкара проектларда һәм программаларда катнашучы педагоглар саны, кеше.	59	63	68	72	78
42	Республика, бөтенроссия һәм халыкара проектларда һәм программаларда катнашучы укучылар саны, кеше.	2221	2229	2232	2238	2242

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮНЕ НИГЕЗЛӘУ

**Ярдәмче программа чараларын жирле бюджеттан финанслау күләме
10549,12 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:**

- 2021 елда – 2103,3 мең сум;
- 2022 елда – 2106,45 мең сум;
- 2023 елда – 2109,81 мең сум;
- 2024 елда – 2113,11 мең сум;
- 2025 елда – 2116,45 мең сум;

Алардан:

- өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен бюджет ассигнованиеләре: 1649,21 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

- 2021 елда – 323,3 мең сум;
- 2022 елда – 326,54,00 мең сум;
- 2023 елда – 329,81 мең сум;
- 2024 елда – 333,11 мең сум;
- 2025 елда – 336,45 мең сум;

- гомуми белем бирү оешмалары өчен өстәмә акчалар: 8900,0 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

- 2021- 1780,0 мең сум;
- 2022- 1780,0 мең сум;
- 2023- 1780,0 мең сум.;
- 2024- 1780,0 мең сум;
- 2025-1780,0 мең сум.